

Nr 63.

Ankom till riksdagens kansli den 15 juni 1921 kl. 2 e. m.

Bevillningsutskottets betänkande, angående beräkning av bevil- lingarna för år 1922.

Närvarande: herrar Röing, frih. Fleming, Sandler, Wijk, Wohlin, Gustaf Nilsson, Örne, Ahlmans Olof Olsson, Rosén, Jonsson i Hökhult, Månsson i Hagaström, Jönsson i Boa, Olsson i Kullenbergstorp, Bärge, Olsson i Ramsta, Johansson i Kullersta, Isak Svensson, Heyman, Sköld och Kant.

Sedan Kungl. Maj:t avgivit förslag dels i årets statsverksproposition i fråga om bevilningarna för år 1922 och dels i proposition angående tilläggsstaten för år 1921 beträffande viss bevilning för sistnämnda år, har Kungl. Maj:t i en den 6 juni 1921 dagtecknad proposition nr 368, med återkallande av tidigare gjorda, av riksdagen ännu icke slutbehandlade förslag, i den mån de strede mot de i sistnämnda proposition framställda, föreslagit riksdagen, bland annat, vissa förändringar i nyssberörda vid riksdagens början väckta båda förslag.

Till det vid propositionen nr 368 fogade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet beträffande båda statförslagen — efter att hava redogjort för de förändringar, vilka statförslagens utgiftssidor undergått, varav framginge, att tilläggsstaten för det dåvarande föredde en utgiftsminskning med inalles 3.2 miljoner och riksstaten en nedsättning i utgifterna med 77.8 miljoner, vadan utgiftsreduceringen å båda staterna tillhopa uppginge till 81 miljoner kronor — vidare anförde:

»Samtidigt som jag anmärker detta förhållande, nödgas jag emellertid, såsom jag redan antytt, konstatera, att också högst väsentliga reduktioner måste vidtagas med avseende å de inkomster, med vilka man i årets finansplan räknat.

Sålunda tillåter jag mig till en början erinra, att den av dåvarande chefen för finansdepartementet förutsatta höjningen av kaffe-
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 54 häft. (Nr 63—64.) 1

tullen — vilken höjning i förening med en ifrågasatt skatt å inneliggande kaffelager beräknades skola inbringa en merinkomst av över 15 miljoner under år 1921 och bortåt 22 miljoner under år 1922 — blivit av riksdagen avslagen.

Härtill kommer, att det med hänsyn till den allmänna utvecklingen på det ekonomiska området under tiden efter statsverkspropositionens utarbetande och framläggande samt på grund av den alltmer tydligt markerade depressionen måste anses ställt utom tvivel, att åtskilliga inkomstitlar komma att lämna en väsentligt lägre avkastning, än man tidigare trott sig kunna utgå ifrån. Jag har fördenskull ansett det nödigt att på åtskilliga punkter låta föranstalta om en omräkning av budgetförslagets inkomstposter.»

För att erhålla material till denna omräkning hade departementschefen infordrat nya beräkningar från åtskilliga ämbetsverk, nämligen, såvitt nu är i fråga, från generalpoststyrelsen ej mindre rörande verkets påräkneliga driftöverskott under såväl år 1921 som år 1922 än även beträffande stämpelmedlen, från aktiebolaget svenska tobaksmonopolet rörande tobaksskatt och utdelningen från nämnda bolag samt från kontrollstyrelsen angående sockerskatt, brännvinstillverkningsskatt, rusdrycksförsäljningsmedel och maltskatt ävensom omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, varjämte från ekonomiska rådet begärts ett uttalande rörande inkomst- och förmögenhetsskattens sannolika avkastning under år 1922.

Departementschefen har härpå fortsatt:

»Innan jag närmare ingår på beräkningen av de skilda inkomstitlarna, vill jag icke underlåta att understryka, att — även om det nuvarande läget bör föranleda till stor försiktighet vid kalkylernas utförande — man å andra sidan ej bör av den rådande depressionen låta förleda sig till att bedöma utsikterna rörande statsverkets blivande inkomster mörkare, än som är av omständigheterna påkallat. I detta sammanhang vill jag ock påpeka, att det skäl, som tidigare ansetts föreligga att vid inkomstberäkningarna räkna med en viss säkerhetsmarginal, nämligen att nästföljande års tilläggsstat lämpligen bör finansieras av överskottet från föregående års statsreglering, från och med 1922 års statsreglering, varom nu är fråga, förlorar det mesta av sin betydelse, därest, på sätt Kungl. Maj:t föreslagit, budgetåret om-lägges räknat från den 1 juli 1923. Av nu angivna orsaker har jag trott det vara riktigt, att man i de inkomstberäkningar, som uppgöras, söker komma så nära verkligheten, som i betraktande av de många ovissa faktorer, vilka spela in, över huvud är möjligt.»

Genom en likaledes den 6 juni 1921 dagtecknad proposition, nr 369, har Kungl. Maj:t för riksdagen framlagt förslag till höjning av omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker. *Prop. 369.*

Med beaktande av jämväl propositionen nr 368 ävensom, i vad angår omsättnings- och utskänkningsskatten, propositionen nr 369, avger bevillningsutskottet, jämlikt § 40 riksdagsordningen, härmed förslag till beräkning av de särskilda bevillningarnas belopp för år 1922 vid tillämpning av gällande eller vid innevarande riksdag fastställda grunder.

I samband härmed kommer utskottet att yttra sig om en av herr *Sköld* inom andra kammaren väckt motion nr 101, i vilken föreslagits, att riksdagen måtte antaga ett i motionen intaget förslag till särskild förordning om extra förmögenhetsskatt.

Beträffande sistnämnda förslag och motiveringen för detsamma får utskottet hänvisa till motionen.

I:o.

Inkomst- och förmögenhetsskatten.

I skrivelse den 13 december 1920 med inkomstberäkning för år 1922, vilken skrivelse finnes bilagd förberörda proposition angående statsverkets tillstånd och behov, har statskontoret beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten anfört, att denna bevillning, som tillfört statsregleringen en behållen inkomst år 1919 av 145,127,652 kronor, enligt från länsstyrelserna inkomna uppgifter för år 1920 uttaxerats med 311,498,914 kronor, motsvarande ett grundbelopp av 207,665,943 kronor. *Statskontoret.*

I fråga om beräkningen av den under förevarande skatttitel för år 1922 påräkneliga inkomsten har statskontoret anfört följande:

»Sammanställs sistnämnda belopp med de för närmast föregående år debiterade skattebeloppen, finner man, att skattetiteln utvecklats sig sålunda:

år 1911	kronor	34,201,579
» 1912	»	35,795,907
» 1913	»	40,786,536
» 1914	»	44,222,488
» 1915	»	43,001,670
» 1916	»	66,234,782
» 1917	»	112,567,833
» 1918	»	133,071,488
» 1919	»	147,226,044
» 1920	»	207,665,943.

Vid 1919 års riksdag hava väsentliga ändringar beslutats i nådiga förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt den 28 oktober 1910. Dessa ändringar, vilka promulgerats genom nådiga förordningen den 31 oktober 1919 (Svensk författningssamling nr 733), innebära bland annat en förskjutning av skattetrycket från mindre till större inkomster och i fråga om beskattningen av aktiebolag och solidariska bankbolag införandet av en skatt å icke utdelad vinst, »B-skatten». En annan viktig ändring är, att skatten skall utgå med viss av riksdagen för varje särskilt år bestämd procent av de enligt i förordningen angivna grunder uträknade grundbelopp. För år 1921 är procenttalet bestämt till 175, och i riksstaten för samma år upptogs skatten sålunda:

a.	Skatt å inkomst och förmögenhet kronor	233,000,000	
β.	B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 5,000,000	238,000,000.

Det ovan anförda totala skattebelopp, som enligt uppgifter från länsstyrelserna uttaxerats under innevarande år (1920), och det grundbelopp, som därav kan beräknas enligt det för året (1920) fastställda procenttalet 155, fördela sig på olika skatteföremål sålunda:

	Uttaxerat.	Grundbelopp.
a.	Skatt å inkomst och förmögenhet:	
	Från enskilda	162,351,922
	A-skatt å aktiebolag m. fl.	138,164,910
	Säger	300,516,832
		200,344,555
β.	B-skatt å aktiebolag m. fl.	10,982,082
	Summa	311,498,914
		207,665,943.

Av α-skatten belöper således 54.024 procent på enskilda och 45.976 procent på bolag. β-skatten utgör 3.654 procent av α-skatten.

På sista tiden har, såsom bekant, en avgjord vändning till det sämre inträtt i industri- och affärskonjunkturer, och denna försämring kan väntas under år 1921 eller en stor del därav fortgå och ytterligare stegras, så att för stora och för landet viktiga industrigrenar högst väsentlig nedsättning i den beskattningsbara inkomsten lär vara att befara. Om man under sådana förhållanden vill bland gångna år finna en motsvarighet till vad man i skattehänseende kan hava att vänta av år 1922 i fråga om aktiebolag, får man, efter vad statskontoret av affärsmän i framskjuten ställning inhämtat, gå tillbaka åtminstone så långt som till år 1917. Vad däremot beträffar enskilda personers beskattningsbara inkomst, är denna endast delvis beroende på utdelning från industribolag eller andra affärsföretag, och i de fall, där sådant

förekommer, avser utdelningen affärsvinsten för ett tidigare år än det, för vilket bolagens affärsvinst beskattas. Konjunkturförändringars inverkan i skattehänseende framträder därför senare i fråga om enskilda personer än i fråga om bolag i den mån de enskildas inkomster utgöras av utdelning å aktier. Med hänsyn härtill och då det lärer kunna antagas, att jämväl i övrigt de enskildas inkomster komma att senare än bolagens röna inflytande av konjunkturförsämringen, torde man, enligt statskontorets åsikt, kunna välja ett ekonomiskt gynnsammare år, förslagsvis år 1918, såsom ledning för beräkning av skatten från enskilda.

Antager man nu, att fördelningen av skatten på enskilda och bolag var densamma under tidigare år som beträffande α -skatten under innevarande år — ett antagande som väl får anses approximativt riktigt — bör den under åren 1917 och 1918 hava varit följande:

	1917	1918
Enskilda	60,813,646	71,890,541
Bolag	51,754,187	61,180,947
Summa	112,567,833	133,071,488.

På grund av vad statskontoret nu anfört och under antagande, att proportionen mellan bolagens A-skatt och B-skatt blir densamma som för innevarande år (1920), beräknar statskontoret grundbeloppen för den debiterade inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1922 sålunda:

α . Från enskilda.....	71,890,541
A-skatt å aktiebolag m. fl.	51,754,187
	Säger 123,644,728
β . B-skatt å aktiebolag m. fl.....	4,113,229
Summa	127,757,957.

Av den debiterade skatten inflyter emellertid icke hela beloppet under budgetåret. Den erfarenhet, som i detta hänseende kan hämtas ur rikshuvudböckerna, framgår av följande tabell:

	Debiterad inkomst	Behållen inkomst	% behållen inkomst
år 1914	44,222,488	43,136,836	97.55
» 1915	43,001,670	42,282,510	98.33
» 1916	66,234,782	64,670,861	97.64
» 1917	112,567,833	110,779,892	98.41
» 1918	133,071,488	127,611,465	95.90
» 1919	147,226,044	145,127,652	98.57
medeltal	91,054,051	88,934,869	97.67.

Man synes på grund härav kunna antaga, att den behållna inkomsten skall komma att utgöra 95 procent av den debiterade. Statskontoret har därför med någon avrundning beräknat grundbeloppet av denna skattetitel sålunda:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor 117,500,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 3,900,000
	Summa kronor 121,400,000.

Under förutsättning, att procenttalet kommer att bestämmas lika för år 1922 som för år 1921, nämligen till 175, bliva de mot ovanstående beräkning svarande definitiva skattebeloppen:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet.....	kronor 205,625,000
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 6,825,000
	Summa kronor 212,450,000.»

*Chefen för
finansde-
partementet.*

Enligt statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1921 har dåvarande chefen för finansdepartementet i förevarande ämne, efter erinran om det resultat vartill statskontoret enligt ovan intagna beräkning kommit, anfört följande:

»Lika med statskontoret anser jag nödigt att vid en beräkning av inkomst- och förmögenhetsskattens sannolika avkastning för år 1922 taga hänsyn till den försämring i industri- och affärskonjunkturer, som på senare tid inträtt, och som av allt att döma kommer — troligen i ännu högre grad — att göra sig gällande jämväl under fortsättningen av innevarande år, vars förhållanden som bekant utgöra grundvalen för 1922 års inkomst- och förmögenhetsskatt.

Däremot kan jag icke godkänna det av statskontoret använda beräkningssättet, varigenom till grund för uppskattningen lagts inkomst- och förmögenhetsskattens avkastning under åren 1917 och 1918 eller med andra ord inkomst- och förmögenhetsförhållandena under åren 1916 och 1917. Efter sistnämnda år har prisnivån undergått en stegring — som siffermässigt tagit sig uttryck däri, att, medan indextalet sagda båda år i medeltal utgjorde respektive 185 och 244, detsamma år 1920 stigit till omkring 350 — och således ett betydande fall i penningvärdet inträffat, vilket, förutom andra konsekvenser, medfört en mycket avsevärd stegring beträffande de nominalbelopp, som utgå i form av bolagsvinster, bolagsutdelningar samt löne- och andra inkomster av olika slag. I vad mån ur skattedebiteringens synpunkt denna nedgång i penningvärdet motväges av den försämring av konjunkturerna, som kan förutses, torde

vara hart när omöjligt att bedöma. Härtill kommer, att under tiden efter år 1918 högst väsentliga ändringar beslutats i vederbörande skatteförordning, vilka ingalunda äro utan betydelse för frågan om storleken av de skattebelopp, som inkomst- och förmögenhetsskatten inbringa. Även på grund härav måste det av statskontoret använda beräkningssättet leda till missvisande resultat.

Riktigare synes mig då vara att till grund för beräkningarna lägga senast tillgängliga skattetaxering, nämligen taxeringen för år 1920, vilken baserar sig på inkomst- och förmögenhetsläget under år 1919 och vilken utgått från de nya skatteprinciperna, samt att därefter vidtaga den reduktion, som den ekonomiska depressionen och andra förhållanden kunna anses påkalla. Även om icke heller ett dylikt beräkningssätt lämnar så tillförlitliga resultat, som önskvärt vore, torde det samma dock i varje fall giva säkrare utgångspunkter för uppskattningen än den av statskontoret begagnade metoden.

Enligt den i statskontorets skrivelse lämnade uppgift fördelar sig det förut berörda, för år 1920 uttaxerade totala skattebeloppet 311,498,914 kronor på olika skatteföremål sålunda:

	Uttaxerat
α Skatt å inkomst och förmögenhet:	
Från enskilda	kronor 162,351,922
A-skatt å aktiebolag m. fl.	» 138,164,910
	<hr/> Säger kronor 300,516,832
β B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 10,982,082
	<hr/> Summa kronor 311,498,914.

Det för år 1920 gällande procenttalet å det enligt förordningens bestämmelser uträknade grundbeloppet utgjorde 155. Om i stället skulle hava använts procenttalet 175, som fastställts för innevarande år, och som enligt mitt förut framförda förslag bör läggas till grund jämväl för år 1922, skulle uttaxeringen för år 1920 hava givit till resultat följande belopp:

α Skatt å inkomst och förmögenhet:	
Från enskilda	kronor 183,300,556
A-skatt å aktiebolag m. fl.	» 155,992,641
	<hr/> Säger kronor 339,293,197
β B-skatt å aktiebolag m. fl.	» 12,399,125
	<hr/> Summa kronor 351,692,322.

Det ligger i öppen dag, att, när det blir fråga om att förslagsvis uppskatta den minskning i skatteintäkter, som är sannolik för år 1922 i jämförelse med år 1920, man har att röra sig på ytterst osäker mark, där inga fasta hållpunkter givas. Spörsmålet gäller en jämförelse mellan 1921 års och 1919 års inkomst- och förmögenhetsförhållanden. Frågan kompliceras ytterligare därigenom, att, såsom jag förut haft tillfälle påvisa, vårt penningvärde ännu ej stabiliserats. Givetvis kommer här mycket an på den valutapolitik, som i vårt land kommer att föras. Även under förutsättning av någon höjning av penningvärdet under år 1921 synes det mig emellertid, att nödig försiktighet iakttages, därest man med avseende å inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1922 räknar med en minskning i skattens totalbelopp av 40 procent för aktiebolag och 15 procent för enskilda.

De debiterade skattebelopp, som, med nu nämnda utgångspunkt, skulle vara att under år 1922 påräkna, framgå av följande uppställning:

	Enligt procenttal 175	Minskning		Återstod
		i %	i kronor	
α. Skatt å inkomst och förmögenhet:				
Från enskilda	183,300,556	15	27,495,083	155,805,473
A-skatt å aktiebolag m. fl.	155,992,641	40	62,397,056	93,595,585
β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	12,399,125	40	4,959,650	7,439,475
			Summa	256,840,533

Det sålunda uträknade totalbeloppet, 256,840,533 kronor, understiger med omkring 95 miljoner kronor den summa av 351,692,322 kronor, som, enligt vad jag förut påpekat, borde hava kunnat påräknas i debiterad inkomst- och förmögenhetsskatt under år 1920, därest procenttalet då utgjort det för år 1922 nu föreslagna eller 175.

Såsom statskontoret framhåller, kan emellertid av den debiterade skatten icke hela beloppet väntas inflyta under budgetåret. Statskontoret har för sin del antagit, att den behållna inkomsten skall komma att utgöra 95 procent av den debiterade. Om nu denna reduktion — som jag, ehuru densamma förefaller högt tilltagen, dock med hänsyn till de osäkra konjunkturutsikterna anser mig böra godtaga — tillämpas å de av mig nyss angivna för år 1922 beräknade debiterade skattebeloppen blir resultatet, att under nämnda förutsättning man för år 1922 skulle hava att räkna med en behållen inkomst av

α. Skatt å inkomst och förmögenhet:

Från enskilda	kronor	148,015,199
A-skatt å aktiebolag m. fl.	»	88,915,806

Säger kronor	236,931,005
--------------	-------------

β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	7,067,501
-------------------------------------	---	-----------

Summa kronor	243,998,506.
--------------	--------------

Under återopande av vad jag sålunda anført föreslår jag, att berörda belopp, avrundat till 244 miljoner, upptages i riksstaten, samt att beloppet fördelas på följande sätt:

α. Skatt å inkomst och förmögenhet	kronor	237,000,000
--	--------	-------------

β. B-skatt å aktiebolag m. fl.	»	7,000,000.»
-------------------------------------	---	-------------

I anslutning till vad departementschefen sålunda anført har Kungl. Maj:t *dels* föreslagit riksdagen att besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatt för år 1922 skulle utgå med 175 procent av de i 19 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbelopp, *dels ock* med nyss angivna belopp, 244,000,000 kronor, upptagit ifråvarande inkomstitel i det i statsverkspropositionen intagna förslaget till riksstat.

Statsverkspropositionen.

Till det vid ovannämnda proposition nr 368 fogade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet rörande denna inkomstitel till en början anført följande.

Prop. nr 368.

»I statsverkspropositionen beräknades *inkomst- och förmögenhetsskatten* under år 1922 komma att utgå enligt procenttalet 175, d. v. s. samma procenttal, som fastställdes för år 1921, och uppskattades den ifråvarande skattens avkastning till 244 miljoner, därav 237 miljoner i skatt å inkomst och förmögenhet samt 7 miljoner i B-skatt å aktiebolag m. fl.

Vad först angår frågan om skatteprocenten anser jag i likhet med min företrädare i ämbetet, att en höjning av densamma måste betraktas såsom utesluten. Även jag har sålunda räknat med procenttalet 175.

Vidkommande därefter skattens sannolika avkastning under år 1922 synes mig numera tvekan ej kunna råda därom, att, för att icke verkligheten skall komma att gäcka de utförda uppskattningarna, det i statsverkspropositionen upptagna beloppet av 244 miljoner måste avsevärt reduceras.»

Härefter har departementschefen redogjort för den från ekonomiska rådet infordrade utredningen, vilken innefattas dels i följande å rådets vägnar undertecknade, till departementschefen ställda skrift, dagtecknad den 30 maj 1921, dels ock i en därvid fogad promemoria, som ävenledes här nedan intages.

»I anledning av herr statsrådets anhållan om ekonomiska rådets uttalande rörande inkomst- och förmögenhetsskattens sannolika avkastning under år 1922, får rådet anföra följande:

I likhet med vad dåvarande statsrådet och chefen för finansdepartementet anfört till statsrådsprotokollet den 7 sistlidne januari vid behandling av frågan om finansplanen, har rådet ansett riktigast att till grund för ifrågavarande beräkningar lägga senast tillgängliga skattetaxering, nämligen taxeringen för år 1920, vilken baserar sig på inkomst- och förmögenhetsläget under år 1919, samt att därefter vidtaga den reduktion, som den ekonomiska depressionen och andra förhållanden kunna anses påkalla. Med anläggande av detta betraktelsesätt har inom rådet i ämnet utarbetats bifogade, den 14 sistlidne april dagtecknade promemoria.

Den jämförelse mellan 1921 års och 1919 års inkomst- och förmögenhetsförhållanden, som måst anställas för en uppskattning enligt denna metod av 1922 års inkomst- och förmögenhetsskatt, innehåller givetvis osäkerhetsmoment, som göra varje siffermässig precisering vansklig, särskilt då man för denna jämförelse har vägledning av endast några månaders erfarenhet av konjunkturutvecklingen under år 1921. Under framhållande härav och i anslutning till ovannämnda promemoria anser rådet, att den sannolika intäkten av 1922 års inkomst- och förmögenhetsskatt, bör kunna uppskattas till i runt tal 185 miljoner kronor.»

»V. P. M.

Försök till uppskattning av inkomst- och förmögenhetsskattens sannolika avkastning för år 1922.

Bestämmande för denna avkastning är enskildas och aktiebolags (inklusive solidariska bankbolags) inkomst under 1921.

A. *Enskildas inkomst 1921.* För bedömande av vad denna inkomst kommer att uppgå till är det nyttigt att överskåda utvecklingen sedan krigets början med särskild hänsyn till olika inkomstarter. Material härtill ger generalsammandraget över bevillningen. De där upptagna inkomstsiffrorna hänföras i nedanstående tabell till föregående år, som ju är det år, under vilket den taxerade inkomsten förvärvats. Siffrorna ha också återgivits omräknade i procent av 1913 års siffror, varigenom indextal erhållits, som bättre åskådliggöra utvecklingen. Slutligen ha dessa indextal reducerats till oförändrat penningvärde, vilket skett därigenom att siffrorna för varje år dividerats med årets genomsnittliga indextal för sedelcirkulationen (enligt professor Cassels beräkningar, se »Sociala meddelanden»). Det bör härvid anmärkas, att cirkulationsindex visserligen ger en riktig karaktäristik av det allmänna penningvärdets förändringar, men icke är ett uttryck för levnads-kostnadernas stegring. Till klargörande härav ha i sista kolumnen årsgenomsnittet för socialstyrelsens levnadskostnadsindex upptagits.

	Inkomst av arbete		Inkomst av rörelse		Relativ sedel- cirkula- tion	Inkomst av ar- bete, om korri- gering göres för penningvärdets fall (1913 = 100)	Inkomst av rö- relse, om korri- gering göres för penningvärdets fall (1913 = 100)	Social- styrelsens levnads- kostnads- index
	absolut	indextal	absolut	indextal				
	miljoner kronor		miljoner kronor					
1913	1,065	100	600	100	100	100	100	.
1914	1,095	102.7	587	97.8	.	.	.	100
1915	1,209	113.4	952	158.7	132.2	85.8	120.0	.
1916	1,453	136.8	1,618	269.7	154.9	88.0	174.1	.
1917	1,881	176.4	1,807	301.2	207.3	85.1	145.3	159
1918	2,733	260.1	1,906	317.7	298.0	87.3	106.6	214
1919	3,825	358.8	1,881	313.5	323.7	110.8	96.8	262

Det framgår av tabellen att inflationen under de första åren medfört en stark stegring av inkomst av rörelse. Det till oförändrat penningvärde indextalet för denna inkomst når redan 1916 ett maximum av 174.1. Sedermera inträder en lika stark nedgång, så att indextalet för 1919 till och med ligger under det för 1913. Motsvarande indextal för inkomst av arbete visar däremot under krigsåren en nedgång, för att först 1919 stiga ungefär 11 procent över utgångsnivån. Förklaringen till dessa rörelser är tydlig nog. Inflationen medför till en början mycket stora företagarvinster och en viss nedsättning av de avlönades realinkomst. Sedermera försvinna de extraordinära vinsterna, medan lönerna stiga upp i nivå med inflationen eller t. o. m. därutöver. En deflation måste i analogi härmed närmast medföra stora förluster för företagarna och först småningom en sänkning av löneinkomsterna.

Man torde härav kunna dra den allmänna slutsatsen, att inkomsten av rörelse under nu påbörjade deflationsperiod kommer att visa en mycket stark tillbakagång, medan inkomst av arbete till en början knappast kommer att sänkas i förhållande till 1919 års siffra i annan mån än arbetslösheten föranleder.

Under 1920 har arbetsinkomsten efter all sannolikhet stigit rätt betydligt även över 1919 års höga siffra. Härpå tyder bland annat den omständigheten, att statens dyrtidstillägg efter approximativa beräkningar uppgått till 225.7 miljoner kronor 1919, men till 331.1 miljoner kronor 1920, vilket innebär en ökning av dyrtidstilläggen med ungefär 50 procent.

I förhållande till 1920 kommer 1921 otvivelaktigt att medföra nedsättning av arbetslönerna. Men man kan antaga, att den samlade arbetsinkomsten för 1921 ändå skulle bli densamma som för 1919, så framt icke arbetslösheten, respektive inskränkningen av arbetstiden spelade in. Då vissa industrier redan måste läggas ned, och stora grenar av industrien måste inskränka sin drift till omkring hälften, men å andra sidan en mängd arbete både i enskild och allmän tjänst blir oförändrad, torde den av arbetslösheten föranledda nedsättningen av arbetsinkomsten i jämförelse med 1919 kanske närmast kunna sättas till 20 procent.

Inkomsten av arbete skulle då för 1921 bli 3,060 miljoner kronor.

Inkomst av kapital utgör enligt generalsammandraget:

1917	145 miljoner kronor
1918	193 » »
1919	504 » »

Stegringen för 1919 beror i huvudsak på att utdelning å aktier nu taxerats som inkomst av kapital. Tänker man sig att den egentliga inkomsten av kapital stigit lika mycket från 1918 till 1919 som från 1917 till 1918 alltså med 48 miljoner kronor, så skulle man ha en inkomst av kapital (i den gamla meningen) för 1919 av 241 miljoner kronor och alltså en utdelning å aktier av 263 miljoner kronor. Den förstnämnda inkomsten torde kunna antas bli oförändrad för 1921. Utdelningen å aktier kommer däremot med säkerhet att nedgå, låt oss säga till 60 procent av vad den var 1919, alltså till 158 miljoner kronor. *Den sammanlagda inkomsten av kapital* för 1921 skulle då bli 399 miljoner kronor eller i runt tal 400 miljoner kronor.

Inkomst av rörelse för 1919 utgör enligt bevillningstaxeringen 1,881 miljoner kronor. Om härifrån drages aktiebolagens inkomst enligt inkomstskattetaxeringen 1,120 miljoner kronor, så återstå för enskildas inkomst av rörelse ett belopp av 760 miljoner kronor. (Denna beräkningsmetod är naturligtvis ej riktig, men det fel som begås torde knappast väsentligt inverka på slutresultatet av föreliggande beräkning). *Inkomst av rörelse* måste emellertid under 1921 komma att beskäras mycket kraftigt. Det skall här förutsättas att den nedgår till 40 procent av vad den var 1919 alltså till 304 miljoner kronor eller i runt tal 300 miljoner kronor.

Sammanfattning: Inkomst av arbete	3,060 miljoner kronor
» » kapital	400 » »
» » rörelse	300 » »

Summa enskild inkomst 3,760 miljoner kronor.

Samma inkomst uppgick enligt ovan angiven beräkningsgrund för 1919 till 5,090 miljoner kronor. Nedsättningen i denna inkomst skulle alltså belöpa sig till 26 procent.

Räknar man nu med samma nedsättning i inkomst- och förmögenhetsskattens avkastning, så skulle den komma att nedgå från 163.8 miljoner kronor till 121.0 miljoner kronor. Emellertid måste avkastningen av en progressiv skatt nedgå mera än den inkomst den vilar på. Därför måste ytterligare en reduktion göras, förslagsvis med 10 procent. Skatten skulle då uppgå till 109 miljoner kronor. Därvid är räknat med en utdebitering efter ett grundtal av 155. Detta grundtal skall nu höjas till 175. *Inkomst- och förmögenhetsskatten av enskilda* skulle då för 1922 ge en avkastning av 123 miljoner kronor.

I fråga om *aktiebolagens A-skatt* torde en nedsättning i jämförelse med 1920 med 60 procent vara att räkna med. Tar man även här höjningen i grundtalet i betraktande, så kommer man (se statsverkspropositionen, inkomsterna sid. 33) till ett skattebelopp av 62.4 miljoner kronor. (I statsverkspropositionen räknades med en nedsättning av 40 procent, men numera föreliggande fakta ge vid handen, att nedsättningen sannolikt måste bli avsevärt större.)

I fråga om bolagens B-skatt torde däremot statsverkspropositionens uppskattning kunna bibehållas och skatten alltså upptagas till 7.4 miljoner kronor.

Sammanfattning av inkomst- och förmögenhetsskattens beräknade avkastning för år 1922.

Enskilda	123	miljoner	kronor
Bolagens A-skatt	62.4	»	»
Bolagens B-skatt	7.4	»	»

Summa 192.8 miljoner kronor.

Avgår för restantier 5 procent eller 9.8 miljoner kronor.

Aterstår influtet skattebelopp: 183.2 miljoner kronor, vilket belopp torde kunna avrundas till 185 miljoner kronor.

En på ekonomiska rådets uppdrag företagen beräkning av enskildas inkomstskatt efter i huvudsak samma grunder, som här angivits, men med noggrannare aktgivande på enskildheterna, har lett till det resultat, att skatten av enskilda skulle uppgå till 121.3 miljoner kronor i stället för såsom här angivits 123 miljoner kronor. Skillnaden är obetydlig och ligger i varje fall innanför felgränserna vid dylika beräkningar.

Stockholm den 14 april 1921.»

Vidare har chefen för finansdepartementet anfört:

»Då ekonomiska rådets beräkningar synas mig vara utförda med all tillbörlig försiktighet, och då i varje fall anledning ej torde föreligga att sänka det belopp, i vilket de gjorda uppskattningarna resulterat, får jag föreslå, att inkomst- och förmögenhetsskatten i riksstatförslaget upptages till 185 miljoner, därav 178 miljoner i skatt å inkomst och förmögenhet och 7 miljoner i B-skatt å aktiebolag m. fl. I förhållande till årets statsverksproposition betecknar denna beräkning en nedskrivning med ej mindre än 59 miljoner.»

Beträffande inkomst- och förmögenhetsskatten för år 1920 har bevillningsutskottet från riksräkenskapsverket erhållit följande uppgifter:

Utskottet.

a. Skatt å inkomst och förmögenhet.

Influtet	kronor	289,100,554: 89
Utgifter för inkomstiteln	»	280,066: 65
Behållen inkomst.....	kronor	288,820,488: 24

β. B-skatt å aktiebolag m. fl.

Influtet	kronor	10,622,801: 24
Utgifter för inkomstiteln	»	— —
Behållen inkomst	kronor	10,622,801: 24.

Innan utskottet går att angiva sin ställning till vad Kungl. Maj:t föreslagit under denna inkomstitel, har utskottet velat upptaga det

av herr Sköld i ovannämnda motion väckta förslaget om en extra förmögenhetsskatt. Med hänsyn till de väsentliga nedsättningar, riksdagen vidtagit uti de av Kungl. Maj:t äskade anslagen under fjärde huvudtiteln, kan den av motionären angivna förutsättningen för förslaget numera anses icke vara förhanden. Vid sådant förhållande torde det icke vara påkallat att utskottet vidare yttrar sig i anledning av motionen.

Bevillningsutskottet har att under den nu ifrågasättande inkomsttiteln dels föreslå den procentsats av grundbeloppen, vid vars tillämpning inkomst- och förmögenhetsskatten kan antagas giva det belopp, som utöver övriga statsverkets för år 1922 beräknade inkomster erfordras för att täcka utgifternas slutsumma, dels ock angiva det belopp, vartill inkomsten under förevarande inkomsttitel för år 1922 sålunda bör beräknas.

Det förslag i fråga om övriga av Kungl. Maj:t föreslagna bevillningar, som utskottet här nedan framlägger, avviker från de i propositionen nr 368 gjorda beräkningarna endast därutinnan, att postverkets beräknade bruttoinkomster sänkts med 5,000,000 kronor. Då, enligt vad bevillningsutskottet inhämtat, statsutskottet icke ifrågasätter ändring i Kungl. Maj:ts beräkning av postverkets driftkostnader, kommer postverkets nettoinkomst, vid bifall till bevillningsutskottets hemställan i denna del, att med nämnda belopp, 5,000,000 kronor, understiga motsvarande siffra i Kungl. Maj:ts förslag. Av statsutskottet meddelade uppgifter utvisa emellertid en sådan budgetställning, att det icke ankommer på bevillningsutskottet att föreslå täckning av nämnda beräknade inkomstminskning.

I anslutning till vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

A) att motionen II:101, av herr Sköld, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd;

B) att riksdagen måtte besluta, att inkomst- och förmögenhetsskatten skall för år 1922 utgå med 175 procent av de i 19 § förordningen om inkomst- och förmögenhetsskatt stadgade grundbelopp; samt

C) att inkomst- och förmögenhetsskatten måtte för år 1922 beräknas på följande sätt:

Inkomst- och förmögenhetsskatt:

α. Skatt å inkomst

och förmögenhet kr. 178,000,000

β. B-skatt å aktiebo-

lag m. fl. » 7,000,000 kr. 185,000,000.

2:o.

Bevillning av fast egendom samt av inkomst.

Statskontoret har anfört, att denna bevillning — vilken i riksstaten *Statskontoret.* för år 1921 var upptagen till 4,600,000 kronor — enligt från länsstyrelserna inkomna uppgifter i taxeringslängderna för år 1920 debiterats med 6,268,362 kronor. Med hänsyn till de under rubriken »inkomst- och förmögenhetsskatt» framhållna omständigheter har statskontoret föreslagit, att ifrågavarande titel liksom i 1921 års riksstat måtte upptagas till 4,600,000 kronor, till vilket belopp i sådant fall även det å sjunde huvudtiteln anvisade extra anslaget »Bidrag till landsting och städer, som icke deltaga i landsting», borde upptagas.

I överensstämmelse härmed har denna inkomsttitel i Kungl. Maj:ts *Statsverks-* förslag till riksstat upptagits till 4,600,000 kronor. *propositionen.*

Av riksräkenskapsverket har utskottet beträffande denna inkomsttitel för år 1920 erhållit följande uppgifter: *Utskottet.*

Influtet.....	kronor 5,692,064: 27
Utgifter för inkomsttiteln	» 22,203: 14
Behållen inkomst.....	kronor 5,669,861: 13.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa,

att bevillning av fast egendom samt av inkomst måtte för år 1922 beräknas till kronor 4,600,000.

3:o.

Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter.

Statskontoret.

Statskontoret har härom anført:

»Under denna titel sammanfattas de särskilda avgifter, som enligt förordningen den 23 oktober 1908 erläggas av vissa handlande och handelsexpediter, samt för vissa offentliga föreställningar, varförutom hit även föras avgifter för rättighet till skogsfång och kolningsfrihet på allmänningar. Den behållna inkomsten av dessa avgifter har enligt rikshuvudboken uppgått

år 1913 till	kronor	341,512
» 1914 »	»	275,963
» 1915 »	»	212,620
» 1916 »	»	214,481
» 1917 »	»	176,633
» 1918 »	»	154,727
» 1919 »	»	283,240.

Med hänsyn till nu rådande lågkonjunktur anser statskontoret försiktigheten bjuda att upptaga titeln, vilken i 1921 års riksstat beräknats till 200,000 kronor, med oförändrat belopp.»

*Statsverks-
propositionen.*

Med detta belopp, 200,000 kronor, har denna inkomsttitel också ingått i förevarande förslag till riksstat.

Utskottet.

Bevillningsutskottet har från riksräkenskapsverket inhämtat, att denna inkomsttitel för år 1920 utvisar följande ställning:

Influtet	kronor	392,724: 29
Utgifter för inkomsttiteln	»	189: 95
Behållen inkomst	kronor	392,534: 34.

I likhet med vad Kungl. Maj:t föreslagit får utskottet hemställa,

att bevillningsavgifterna för särskilda förmåner och rättigheter måtte för år 1922 beräknas till

kronor 200,000.

4:o.

Stämpelmedel.

Stämpelmedlen, inberäknat arvsskatt och skatt för gåva, utgjorde: *Statskontoret.*

år 1915	kronor 16,211,787
» 1916	» 25,106,655
» 1917	» 52,653,656
» 1918	» 74,026,999
» 1919	» 66,900,369

eller i medeltal för dessa fem år 46,979,893 kronor.

Enligt i statistiska centralbyrån utarbetade uppgifter å beloppet av de stämpelar, som använts till nedannämnda handlingar, utgjorde detta belopp under åren 1916—1919:

	1916	1917	1918	1919
Handlingar till lagfartsprotokollet	4,333,951	9,812,823	16,545,033	13,633,244
Handlingar till intecknings- och tomträttsprotokollen	680,702	1,028,598	1,483,696	2,132,093
Handlingar till äktenskapsförordsprotokoll ..	10,280	9,620	10,000	10,125
Handlingar till bouppteckningsprotokoll:				
Bouppteckningar	6,991,251	10,420,376	11,939,850	16,638,142
Testamenten, till vilka hänsyn ej tagits vid bouppteckningens stämpelbeläggning	596	902	1,673	210
Morgongåvobrev	7	35	—	535
Avhandlingar om lösöre köp	9,833	7,907	14,827	23,252
Summa	12,026,620	21,280,261	29,995,079	32,442,601

Efter att hava erinrat om ovan meddelade siffror har statskontoret beträffande stämpelmedlen i sin ovannämnda skrivelse den 13 december 1920 vidare anfört följande:

»Rörande *arvsskatt och skatt för gåva* utfärdades den 19 november 1914 nådig förordning (Svensk författningssamling nr 381), vilken trätt i kraft den 1 januari 1915. Till dessa skatter äro av de i förestående *Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 54 häft. (Nr 63.)*

statistik upptagna avgifter hänförliga, utom avgifterna för bouppteckningar och testamenten, även de i beloppen för rubriken »handlingar till lagfartsprotokollet» ingående stämpelavgifterna för gåvobrev och fideikommissbrev rörande fast egendom, vartill komma vissa avgifter för gåva av lös egendom, rörande vilka någon beräkning icke är möjlig, men vilka icke torde kunna antagas uppgå till något mera avsevärt belopp. Sammanlagt hava ifrågavarande skatter belöpt sig

år 1915 till	kronor	5,947,762
» 1916 »	»	7,030,682
» 1917 »	»	10,842,565
» 1918 »	»	12,354,364
» 1919 »	»	16,783,511

Vid bedömandet av dessa siffror bör erinras, att från och med den 1 januari 1918 skattetariffen blivit ändrad genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 325). Vid framläggande av förslag härom ansåg föredragande departementschefen åtskilliga skäl tala för, att en ökning av arvsskattens avkastning kunde vara att förvänta såsom i hög grad sannolik. Så torde man med fullt skäl kunna antaga för visst, att genom penningvärdets påtagliga nedgång och därigenom uppkommen höjning av värdet å alla andra tillgångar behållningarna i bouppteckningarna komme att förete en avsevärd stegring redan på denna grund. Men även av andra orsaker borde man kunna beräkna en höjning av bouppteckningssummorna. De på många områden gynnsamma konjunkturerna för handel och industri samt även för jordbruket hade bidragit till skapandet av nya och ökning av redan befintliga förmögenheter, och denna förmögenhetstillväxt torde, enligt vad erfarenheten syntes bestyrka, hava orsakat en förskjutning med avseende å förmögenheternas fördelning i sådan riktning, att de större förmögenheterna ökats till antalet och även till sitt belopp. Då nu den föreslagna höjningen av arvsskatten vore avsedd att träffa de större förmögenheterna, syntes det naturligt, att den inträdda förmögenhetstillväxten i förening med skatteförhöjningen skulle leda till en vida större årlig avkastning av arvsskatten än tidigare kunnat beräknas. Huru stor denna ökning kunde förväntas bliva, kunde naturligtvis icke exakt angivas. Många tecken, särskilt den erfarenhet, som vunnits genom den senaste tidens taxeringsresultat, tydde dock på att densamma bleve betydande. För sin del ansåg departementschefen, att förmögenhetstillväxten och den föreslagna skatteförhöjningen borde kunna tillsammans åstadkomma en höjning av arvsskattens för år 1918 till

6,000,000 kronor beräknade belopp med åtminstone 25 procent eller sålunda med minst 1,500,000 kronor.

Sedermera har skattetariffen ånyo ändrats genom nådiga förordningen den 16 juli 1919 (Svensk författningssamling nr 422). Genom denna förordning, som trädde i kraft den 1 januari 1920, hava de för skattens beräkning uppgjorda tarifferna i medeltal höjts med 25 procent. I riksstaten för år 1920 beräknades med hänsyn till denna höjning inkomsten av arvs- och gåvoskatten till 15,000,000 kronor.

Vid sin inkomstberäkning för år 1921 anförde statskontoret, att många tecken tydde på att de förhoppningar, som ännu förra året (1919) icke saknade berättigande, måste vid nedgående konjunkturer reduceras. Särskilt gällde detta värdet av förmögenheter, som placerats i aktier eller obligationer. I fråga om sådana värden måste man till följd av kursfallen å fondmarknaden räkna med en nedgång av minst 30 å 40 procent, och i fråga om arvsskatten för dylik förmögenhet bleve nedgången, på grund av skattetariffens progressivitet, ännu starkare. Med hänsyn härtill torde försiktigheten bjuda någon nedsättning av beräkningen av »arvsskatt och skatt för gåva». Statskontoret föreslog, att i riksstaten för år 1921 nämnda i stämpelavgiften ingående särskilda skattetitler skulle upptagas till 13,000,000 kronor.

De av statskontoret sålunda anförda skälen till försiktighet vid beräkningen av arvsskatten hava under det gångna året (1920) vunnit i styrka. För år 1922 anser sig statskontoret icke kunna beräkna denna skatt högre än till 10,000,000 kronor.

Enligt nådiga förordningen den 15 augusti 1913 (Svensk författningssamling nr 191) har från och med den 1 september 1913 en ändring i gällande förordning angående *en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper* trätt i kraft, varigenom nämnda avgift vid köp av aktier och banklotter höjts med 50 procent. Försäljningsbeloppet för ifrågasvarande slag av stämpel har utgjort:

år 1913	kronor	1,177,093
» 1914	»	590,480
» 1915	»	734,527
» 1916	»	4,264,031
» 1917	»	11,911,452
» 1918	»	14,144,368
» 1919	»	8,301,894.

Influtna beloppet för under januari—september innevarande år (1920) försålda överlåtelsestämpel uppgår enligt statskontoret tillhandakommen

uppgift till 4,583,415 kronor, och under förutsättning att inkomsten för sista kvartalet kommer att hava en häremot proportionell storlek och således inflyta med 1,527,805 kronor, skulle årets (1920) inkomst uppgå till 6,111,220 kronor.

För att kunna använda nyss anförda statistik måste man taga hänsyn till de ändringar, som dels genom nådiga förordningarna den 30 mars 1917 (Svensk författningssamling nr 191) och den 12 mars 1918 (Svensk författningssamling nr 123) dels genom nådiga förordningarna den 29 november 1918 (Svensk författningssamling nr 911), den 26 mars 1919 (Svensk författningssamling nr 120) och den 21 maj 1920 (Svensk författningssamling nr 223) vidtagits i lydelsen av 3 § 1 mom. i förordningen den 6 november 1908 angående en särskild stämpelavgift vid köp och byte av fondpapper, ändringar som innebära, att stämpelsatserna från och med den 1 april 1917 fördubblats och sedermera från och med den 1 december 1918 till och med den 30 juni 1921 ännu en gång fördubblats.

Reducerar man försäljningsbeloppen för åren 1917, 1918, 1919 och 1920 till vad de skulle varit, om nyssberörda förordningar icke utfärdats, och bortser man därvid från den — sannolikt obetydliga — dämpande inverkan, som stämpelsatsernas höjning kan hava utövat på omsättningen av fondpapper, får man följande statistik över försäljningsbeloppen för överlåtelsestämplar:

år 1913 kronor 1,177,093
» 1914	» 590,480
» 1915	» 734,527
» 1916	» 4,264,031
» 1917	» 6,806,544
» 1918	» 6,740,905
» 1919	» 2,075,474
» 1920	» 1,527,805.

Denna statistik visar en betydligt ökad livlighet på fondmarknaden under de tre åren 1916—1918, efterföljd av en högst avsevärd nedgång. Då det torde vara ovisst, om förbättrade förhållanden på detta område kunna komma att inträda till år 1922, har statskontoret för sistnämnda år på följande sätt beräknat ifrågavarande del av stämpeluppbörden under förutsättning av:

a) återgång till 1908 års stämpelsatser	kronor 1,500,000,
b) 1917 års fördubblade stämpelsatser	» 3,000,000,
c) 1918 års fyrdubblade stämpelsatser	» 6,000,000.

I sin slutliga sammanställning av skatteresultatet utgår statskontoret från, att de nu gällande höga stämpelsatserna bibehållas även under år 1922.

Den skatt, som erlägges för *stämpling av aktiebrev m. m.*, har under de senaste åren uppgått till betydliga belopp. Den har enligt rikshuvudböckerna utgjort:

år 1913	krönor	451,184
» 1914	»	528,766
» 1915	»	1,285,067
» 1916	»	3,417,172
» 1917	»	10,975,475
» 1918	»	15,816,891
» 1919	»	10,284,426.

För innevarande års (1920) nio första månader har influtit 6,597,634 kronor, så att, om proportionsvis lika stor uppbörd finge beräknas för oktober—december, skatten för hela år 1920 skulle uppgå till 8,796,845 kronor. Det är emellertid en känd sak, vilken även bekräftas av här ovan anförda siffror för åren 1919 och 1920, att nyemissionen, som under kristiden tagit ett starkt uppsving, nu håller på att avstanna. För år 1922 torde försiktigheten kräva, att man räknar med förhållanden likartade med dem, som rådde vid tiden för världskrigets början, endast med den modifikation att vid aktieteckning för ett visst företag numera på grund av penningevärdets fall erfordras ett tredubbelt så stort kapital som under tiden före kriget. Med hänsyn härtill synes man kunna beräkna ifrågavarande del av stämpelskatten för år 1922 till 2,500,000 kronor.

Enligt nådiga förordningen den 11 juli 1919 (Svensk författningssamling nr 401) har från och med den 1 september 1919 införts en särskild stämpelavgift i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor m. fl. lyxvaror. Det på grund härav influtna skattebeloppet har enligt uppgift från generalpoststyrelsen för tiden 1 januari—30 september 1920 uppgått till 171,155 kronor och kan således för helt år beräknas i runt tal till 220,000 kronor.

Beträffande övriga delar av stämpelbeskattningen är att uppmärksamma, att från och med den 1 juli 1917 genom nådiga förordningen den 19 juni 1917 (Svensk författningssamling nr 329) vidtagits en höjning av lagfartsstämpeln, aktiestämpeln och obligationsstämpeln samt införts ränte- och lottsedelstämplar, vilka åtgärder beräknats medföra en ökning i stämpeluppbörden av 4,300,000 kronor.

Genom att från totalbeloppet av den behållna inkomsten av stämpeluppbörden draga beloppen för arvsskatt och skatt för gåva ävensom överlåtelsestämplar och aktiestämpling samt för åren 1917, 1918 och 1919 även den ökning i stämpeluppbörden, som härrör från nyssnämnda nådiga förordningar den 11 juli 1919 och den 19 juni 1917, finner man för övriga stämpelmedel följande belopp:

år 1913	kronor	10,675,902
» 1914	»	9,951,441
» 1915	»	8,244,431
» 1916	»	10,394,770
» 1917	»	16,774,164
» 1918	»	27,411,376
» 1919	»	27,108,033

eller i årligt medeltal för de två sista åren, under vilka det starkt sjunkande penningvärdet måste antagas hava i särskilt hög grad åstadkommit stegring i denna inkomst, 27,259,705 kronor.

Då motsvarande uppbörd för innevarande år (1920), efter en ungefärlig beräkning på grund av från generalpoststyrelsen erhållna uppgifter, icke synes komma att understiga nyssnämnda belopp, torde detta kunna läggas till grund för den beräkning, som avser år 1922. Tillägges nu den inkomstökning, som härrör från ovanberörda förordningar den 11 juli 1919 och den 19 juni 1917, eller 220,000 + 4,300,000 kronor, erhålles ett belopp av 31,779,705 kronor eller i runt tal 31,800,000 kronor.

Stämpeluppbörden i sin helhet skulle då för år 1922 beräknas sålunda:

Arvsskatt och skatt för gåva	kronor	10,000,000
Överlåtelsestämplar	»	6,000,000
Stämpling av aktier m. m.	»	2,500,000
Övriga stämplat.....	»	31,800,000

Summa kronor 50,300,000.

Statskontoret föreslår således, att i riksstaten för år 1922 upptagas stämpelmedel med 50,300,000 kronor.»

Departements-
chefen.

Enligt statsrådsprotokollet över finansärenden den 7 januari 1921 har dåvarande chefen för finansdepartementet yttrat, bland annat, följande:
»Stämpelmedlen förordar jag till uppförande med av statskontoret föreslaget belopp.

Vad fondstämpeln angår må påpekas, att statskontoret förutsätter,

att bestämmelserna i förordningen den 21 maj 1920 (nr 223) om höjd dylik stämpel komma att gälla även under år 1922. Till frågan härom torde jag sedermera få återkomma.»

Beträffande den från och med den 1 september 1919 till utgången av år 1921 gällande stämpelavgiften i vissa fall vid köp, byte eller införsel till riket av pärlor m. fl. lyxvaror har departementschefen meddelat, att densamma av statskontoret beräknats för år 1920 till i runt tal 200,000 kronor. På anförda skäl har departementschefen förklarat sig anse skäl icke förefinnas att vidare bibehålla sistnämnda skatteform.

Vidare har departementschefen anfört följande:

»Bland stämpelmedlen ingår såsom en av de största posterna arvs- skatt och skatt för gåva. Rörande dispositionen av denna skatteintäkt får jag erinra om att till 1919 års lagtima riksdag avläts proposition om avsättning av, bland annat, arvsskattemedlen till en statsverkets kapitalökningsfond. Riksdagen, som ansåg ytterligare utredning i vissa angivna hänseenden behöfelig, avslög propositionen. Ärendet har sedermera gjorts till föremål för ytterligare utredning. Utan att i övrigt ingå på förevarande spörsmål får jag såsom min mening uttala, att den finansiella ställningen för närvarande är sådan, att med den ifrågasatta avsättningens eventuella förverkligande bör tillsvidare anstå.»

Stämpelmedlen äro följaktligen i statsverkspropositionen upptagna med 50,300,000 kronor. *Statsverkspropositionen.*

Genom en den 25 februari 1921 dagtecknad proposition, nr 149, har Kungl. Maj:t föreslagit förlängd giltighet för de nu gällande förhöjda stämpelavgifterna vid köp och byte av fondpapper. Detta förslag har av riksdagen numera bifallits. *Prop. 149.*

I en i första kammaren väckt motion nr 53 har herr Rosén hemställt, att ovannämnda förordning om en särskild stämpelavgift vid köp, byte eller införsel till riket av vissa lyxvaror skulle äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1922. Denna motion har numera av riksdagen bifallits. *Motion I: 53.*

Vid propositionen nr 368 finnes fogad en av generalpoststyrelsen avgiven, den 14 maj 1921 dagtecknad inkomstberäkning rörande stämpelmedlen, däri anförts: *Prop. 368.*

»I riksstaten beräknad inkomst av stämpelmedlen och verkliga inkomsten därav under åren 1917—1920 framgå av nedanstående tablå.

År	I riksstaten beräknat belopp.	Verkligen influtna stämpelmedel.
1917	18.6 miljoner	52.65 miljoner
1918	26.5 »	74.03 »
1919	40.0 »	66.9 »
1920	52.0 »	69.25 »

För samtliga ovan upptagna år har således den verkliga inkomsten väsentligt överstigit den i riksstaten beräknade.

Stämpelmedlen äro i riksstaten upptagna för år 1921 till 55.0 miljoner och 1922 till 50.3 miljoner.

Vad stämpelintäkterna för de fyra första månaderna år 1921 beträffar hava dessa, enligt postverkets räkenskaper, belöpt sig till

för januari	6,680,080 kronor	
» februari	5,040,367 »	
» mars	5,046,984 »	
» april	5,679,678 »	22,447,109 kronor.

Beloppen för motsvarande månader år 1920 hava, likaledes enligt postverkets räkenskaper, utgjort:

för januari	8,708,875 kronor	
» februari	5,370,372 »	
» mars	5,982,466 »	
» april	7,164,020 »	27,225,733 kronor.

Stämpelmedlen visa således en minskning under första tredjedelen av år 1921 av 4,778,624 kronor.

Om man antager, att stämpelmedlen skulle uppgå till lika stora belopp under vart och ett av årets tertial, skulle årssumman för år 1921 belöpa sig till 67,341,327 kronor. Jämför man emellertid från år 1915, då postverket övertog stämpelväsendets handhavande, influtna stämpelmedel under de fyra första månaderna av varje år med vad som i stämpelmedel inkommit under andra och tredje tredjedelen av samma år, visar det sig, att till och med år 1917 stämpelintäkterna varit högre under de två senare tertialen än under det första, att under år 1918 intäkterna under andra tertialet varit mindre och under tredje tertialet större än under det första, samt att från och med år 1919, då en omsvängning ägde rum, stämpeluppbörden varit störst under första tertialet. Minskningen under påföljande fyramånadersperioder i förhållande till årets första tertial har, uttryckt i procent, utgjort:

andra tertialet 1919	29.2 procent
tredje » »	24.0 »
andra » 1920	20.5 »
tredje » »	26.0 »

Under antagande att stämpelinkomsterna under återstoden av innevarande år skulle ställa sig proportionsvis lika som under år 1920, skulle man vid kalkylerandet av beloppet utav stämpelmedlen för hela innevarande år erhålla följande siffror:

influtna stämpelmedel under första tertialet	22,447,109 kronor
beräknade » » andra » , ...	
minskning 20.5 procent å	22,447,109 kronor 17,845,452 »
beräknade stämpelmedel under tredje tertialet,	
minskning 26.0 procent å	22,447,109 kronor 16,610,861 »

Summa 56,903,422 kronor,

eller avrundat 57,000,000 kronor.

Erfarenheterna från föregående år i fråga om de verkliga stämpelintäkternas förhållande till de i riksstaten beräknade kunde möjligen giva anledning att räkna med något större siffra än 57,000,000 kronor. På grund av den rådande ekonomiska depressionen synes detta dock knappast vara tillrådligt.

Vad särskilt beträffar de i stämpelmedlen ingående belopp, som hänföra sig till stämpel å aktiebrev m. m., hava följande upplysningar ansetts böra lämnas.

Ifrågavarande belopp hava utgjort:

år 1916	3,417,172 kronor
» 1917	10,975,475 »
» 1918	15,816,891 »
» 1919	10,284,426 »
» 1920	9,140,542 »

Fördelningen på kvartal av beloppet för år 1920 ställer sig sålunda:

1:a kvartalet	cirka 3,106,000 kronor
2:a »	» 2,040,000 »
3:e »	» 1,708,000 »
4:e »	» 2,284,000 »

Under år 1921 hava de nu ifrågavarande inkomsterna belöpt sig till:

för 1:a kvartalet	cirka 1,561,000 kronor
» april månad	» 574,000 » och
» tiden 1—12 maj endast	» 60,000 »

De influtna medlen för stämpelbeläggning av aktiebrev m. m. visa således en stark nedgång i förhållande till föregående år, och på grund av den rådande ekonomiska depressionen kan något uppsving under återstoden av året knappast vara att förmoda. Emellertid visa de ovan angivna siffrorna, att den ifrågavarande delen av stämpelinkomsterna redan under den gångna delen av året väsentligt överstigit det belopp av 1,500,000 kronor, som statskontoret upptagit uti sin inkomstberäkning för hela året.

Vad beträffar stämpelmedlen för år 1922 skulle man, under antagande att man icke behövde räkna med större depression än under år 1921, möjligen kunna höja det i riksstaten för år 1922 upptagna beloppet, 50,300,000 kronor, till samma belopp, som, enligt vad ovan sagts, numera ansetts kunna beräknas inflyta under år 1921, eller 57,000,000 kronor. Försiktigheten lär emellertid få anses bjuda att icke upptaga så högt belopp. Vilken summa man skall kunna räkna med är givetvis mycket vanskligt att avgöra. Såvitt emellertid nu kan bedömas, torde åt-

skilliga skäl tala för att ett belopp av 54,000,000 kronor skall komma verkligheten så nära som det över huvud taget, med ledning av nuvarande förhållanden, må vara möjligt att förutse.»

För egen del har departementschefen anfört, att, då denna beräkning syntes vara verkställd med nödig försiktighet, departementschefen ansåge betänklighet ej möta att tillstyrka, att stämpelmedlen i förslaget upptoges till 54 miljoner, vilket alltså innebure en ökning i förhållande till statsverkspropositionen med 3.7 miljoner kronor.

I det i propositionen nr 368 ingående förslaget till ändringar i inkomstberäkningen har ock förevarande inkomstitel upptagits till 54,000,000 kronor.

*Utskottets
yttrande.*

Av den ovan lämnade redogörelsen torde framgå, att den av departementschefen föreslagna beräkningen av denna inkomstitel utgår från förutsättningen, att den nu gällande höjda fondstämpeln skall äga tillämpning jämväl under år 1922. Den inkomstökning, som kan förväntas på grund av riksdagens beslut, att förordningen om en särskild stämpelavgift vid köp, byte eller införsel till riket av vissa lyxvaror skall äga giltighet under år 1922, har utskottet icke ansett vara av den betydelse i förhållande till ifrågakvarande inkomstitels slutsumma, att den bör föranleda någon höjning av inkomstitelns beräknade belopp.

Icke heller i övrigt har utskottet funnit anledning att ifrågasätta ändring av vad Kungl. Maj:t vid denna punkt föreslagit.

Utskottet hemställer alltså,

att stämpelmedlen måtte för år 1922 beräknas till kronor 54,000,000.

5:o.

Lastpenningarna.

Statskontoret.

Beträffande lastpenningarna, som i årets riksstat upptagits till 500,000 kronor, har statskontoret meddelat, att desamma utgjort:

år 1913	kronor 815,354
» 1914	» 761,392
» 1915	» 813,831
» 1916	» 791,161
» 1917	» 453,892
» 1918	» 451,693
» 1919	» 580,592.

Statskontoret har vidare anfört:

»De här ovan anförda inkomstbeloppen böra minskas med beloppet av restitutioner, vilket belopp dock för år 1919 endast uppgått till 1,204 kronor.

Då den ekonomiska situationen under det sist förflutna året utvecklat sig i sådan riktning, att man icke kan antaga, att normala förhållanden i avseende å skeppsfarten skola hava återinträtt år 1922, har statskontoret på grund av förestående statistiska data upptagit lastpenningarna för sistnämnda år till 500,000 kronor.

Statskontoret anser sig böra i detta sammanhang erinra, att statskontoret och kommerskollegium i gemensamt utlåtande den 13 sistlidne mars (1920) påyrkat lastpenningarnas avskaffande.»

Chefen för finansdepartementet har i ämnet anfört:

»I statskontorets inkomstberäkning äro lastpenningarna för år 1922 upptagna till ett belopp av 500,000 kronor.

I sitt yttrande rörande inkomstberäkningen i samband med framläggandet av statsverkspropositionen för 1920 års riksdag meddelade dåvarande chefen för finansdepartementet, att frågan, huruvida lastpenningarna borde bibehållas eller ej, vore föremål för utredning inom generaltullstyrelsen. Utredningen ifråga avsåge även spörsmålet om en eventuell omreglering av fyr- och båkmedlen.

Uti sitt i ämnet avgivna den 22 januari 1920 till finansdepartementet inkomna utlåtande har generaltullstyrelsen dels funnit sig böra ifrågasätta lastpenningarnas avskaffande och att för detta ändamål åtgärder måtte vidtagas för upphävande av § 14 tulltaxeförordningen, dels ock förklarar sig anse, att frågan om fyr- och båkavgiftens omläggning borde hänskjutas till särskild utredning. I ett den 13 mars 1920 gemensamt avgivet utlåtande hava sedermera kommerskollegium och statskontoret anslutit sig till den av generaltullstyrelsen uttalade uppfattningen, att lastpenningarna böra avskaffas. Beträffande frågan om fyr- och båkavgiften anmälde kommerskollegium i samma utlåtande, att kollegium senare komme att avgiva yttrande i ärendet.

Under dessa omständigheter har jag ansett det böra tagas under allvarligt övervägande, huruvida lastpenningarna alltjämt böra bibehållas. Då emellertid kommerskollegium sedermera i ett den 6 december 1920 avgivet yttrande rörande spörsmålet om ändrad grund för fyr- och båkavgiftens utgående m. m. hemställt, att det måtte uppdragas åt särskilda sakkunniga att verkställa en allsidig utredning angående möjligheten och lämpligheten av en ändring av nuvarande system för beräkandet

*Departements-
chefen.*

och uppbörden av allmänna sjöfartsavgifter med undantag av lotsavgifter, har jag funnit övervägande skäl tala för att icke för närvarande upptaga frågan om lastpenningarna till avgörande utan att låta densamma bliva föremål för fortsatt bedömning i samband med spörsmålet om sjöfartsavgifterna i övrigt.

På grund härav har jag bibehållit lastpenningarna i staten och där föreslagit dem till uppförande med det av statskontoret angivna belopp.»

*Statsverks-
propositionen.*

I statsverkspropositionen hava lastpenningarna upptagits till 500,000 kronor.

Utskottet.

Enligt meddelande från generaltullstyrelsen debiterades lastpenningarna för år 1920 med 867,130 kronor 46 öre och utgjorde:

	År 1919 kronor	År 1920 kronor	År 1921 kronor
Under januari.....	36,705 76	72,828 18	53,883 54
» februari	27,595 19	59,837 15	41,475 54
» mars.....	25,475 26	55,840 06	37,332 79
» april.....	37,781 24	55,561 86	33,490 69
Summa	127,557 45	244,067 25	166,182 56

Utskottet hemställer,

att lastpenningarna måtte för år 1922 beräknas till kronor 500,000.

6:o.

Byggnadsskatt.

Statskontoret anför härom:

Statskontoret.

»Under denna titel skall, enligt en av riksdagen den 18 juni 1920 (skrivelse nr 469) antagen förordning om byggnadsskatt, under vartdera av åren 1921 och 1922 i städer, köpingar och andra samhällen, där byggnadsstadgan för rikets städer är gällande, till staten utgöras en

särskild skatt för beredande av medel till främjande av bostadsproduktionen. Skatten är i riksstaten för år 1921 upptagen med ett belopp av 6,500,000 kronor och motsvaras å utgiftssidan av ett reservationsanslag å samma belopp (1921: V F 1) till understöd åt kommuner m. fl. för uppförande av vissa bostadsbyggnader att av byggnadsskatt direkt utgå.

Statskontoret saknar anledning att föreslå någon ändring i beräkningen av skattebeloppet.»

Enligt meranämnda, vid statsverkspropositionen fogade statsrådsprotokoll över finansärenden yttrade dåvarande chefen för finansdepartementet i denna del: *Departementschefen.*

»I statskontorets inkomstberäkning är såsom byggnadsskatt upptaget ett belopp av 6.5 miljoner. Då, enligt vad chefen för socialdepartementet meddelat mig, motsvarande reservationsanslag å utgiftssidan uppförts med allenast 5.5 miljoner, har jag till sistnämnda belopp nedsatt förevarande inkomstittel.»

I statsverkspropositionen har byggnadsskatten i enlighet med dåvarande departementschefens förestående yttrande upptagits med 5,500,000 kronor. *Statsverkspropositionen.*

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag får utskottet hemställa, *Utskottet.*

att byggnadsskatten måtte för år 1922 beräknas till kronor 5,500,000.

7:o.

Tullmedlen.

Tullmedlen hava influtit med:

år 1915	kronor 54,850,960	<i>Statskontoret.</i>
» 1916	» 60,956,020	
» 1917	» 42,535,692	
» 1918	» 36,479,355	
» 1919	» 99,952,782.	

I ovanstående tabell är avdrag gjort för avkortningar och restitutioner.

I riksstaten för år 1921 äro tullmedel upptagna till ett belopp av 110,000,000 kronor.

Enligt uppgift från generaltullstyrelsen hava tullmedel under januari—november månader år 1920 debiterats med 137,371,219 kronor.

Efter att hava meddelat ovänstående uppgifter har statskontoret beträffande denna inkomsttitel anfört följande:

»Om tulluppbörden under december 1920 kommer att uppgå till samma belopp som i medeltal under årets föregående månader eller 12,488,293 kronor, blir hela uppbörden för innevarande år 149,859,512 kronor.

Beräknar man avkortningar och restitutioner till proportionsvis samma belopp som år 1919 eller $\frac{149,859,512}{100,899,716} \times 946,934 = 1,406,417$ kronor, erhåller man för den behållna inkomsten ett belopp av 148,453,095 kronor.

Enligt beslut vid innevarande års riksdag kommer punschskatten, som hittills utgått såsom stämpelskatt, att upphöra och ersättas med förhöjd tull å arrak m. fl. importerade spritvaror. Tulluppbörden kommer således att ökas med ett belopp ungefär motsvarande punschskatteuppbörden, vilken av kontrollstyrelsen för innevarande år (1920) beräknas uppgå till 2,100,000 kronor.

Vad här ovan anförts pekar på en ganska stark stegring av denna inkomsttitel. Å andra sidan måste givetvis lågkonjunkturen och den stagnation i affärlivet, den kan väntas föra med sig, mana till försiktighet vid framtidsberäkningar. Statskontoret föreställer sig dock, att tulluppbörden för år 1922 bör kunna beräknas till samma belopp som i riksstaten för år 1921 och har därför i bil. — infört denna inkomsttitel med oförändrat belopp, 110,000,000 kronor.»

Departements-
chefen.

Förutvarande chefen för finansdepartementet har gjort följande uttalande i ämnet:

»Enligt statskontorets uppskattning har den behållna inkomsten av tullmedel under år 1920 uppgått till bortåt 148.5 miljoner. Ämbetsverket, som framhåller, att lågkonjunkturen och den stagnation i affärlivet, den kan väntas föra med sig, mana till försiktighet vid framtidsberäkningar, anser sig böra beräkna tulluppbörden för år 1922 till samma belopp som i riksstaten för år 1921 och har därför uppfört ifrågavarande inkomsttitel med oförändrat belopp, 110 miljoner kronor.

För min del ansluter jag mig till statskontorets mening, att försiktighet bör iakttagas vid uppskattningen av den avkastning, som under år 1922 kan förväntas från förevarande skattekölla. Emellertid vill jag såsom på frågan inverkan omständighet påpeka, att tullarna å

åtskilliga animala livsmedel, bland annat å smör, kött och fläsk, vilka tullar under de senare åren varit suspenderade, från och med den 1 december 1920 åter trätt i verksamhet. Enligt utförda beräkningar skulle dessa tullar, därest de varit i kraft hela sistnämnda år, därunder inbragt bortåt 5 miljoner kronor. Härtill kommer ytterligare, att det av 1919 års urtima riksdag beslutade provisoriska systemet med glid-tullar å importerad spannmål visserligen på grund av prisförhållandena på världsmarknaden hittills icke trätt i funktion, men att efter den senaste tidens prisfall det icke är uteslutet, att så inom kort kommer att bliva händelsen. Under förutsättning av en utveckling i denna riktning komma uppbärligen ifrågakarande glid-tullar att bidra till en ökning i de inflytande tullmedlen. Uppmärksammas må emellertid, att gällande reglering allenast avser tiden till och med maj 1922.

Med hänsynstagande bland annat till nu nämnda omständigheter synes det mig, att statskontorets beräkning av tullmedlen bör kunna höjas med 5 miljoner kronor till 115 miljoner.

I detta belopp av 115 miljoner har jag medräknat jämväl vad som kan komma att i ökade tullmedel inflyta i anledning av den av 1920 års riksdag beslutade förhöjningen i tullarna å arrak m. fl. importerade spritvaror, vilken förhöjning av statskontoret beräknats inbringa ungefär 2.1 miljoner kronor. Enligt vad riksdagen nämnda år i sin skrivelse nr 320 meddelat, har riksdagen tänkt sig, att en anordning borde kunna träffas, genom vilken den uppkommande merinkomsten av ifrågakarande tullar skulle kunna tillföras rusdrycksmedelsfonden såsom ersättning för de skattebelopp, som fonden mister genom den förutvarande särskilda punschbeskattningens bortfallande, och har riksdagen förklarat sig förvänta, att Kungl. Maj:t till nu sammanträdande riksmöte inkommer med förslag i sådant syfte. Till frågan härom torde jag framdeles, när den pågående utredningen i ämnet är slutförd, få tillfälle återkomma, och vill jag här endast meddela, att jag tillsvidare räknat med att av de under år 1922 inflytande tullmedlen 2.1 miljoner skola avsättas till rusdrycksmedelsfonden.

Till förutberörda belopp av för år 1922 påräkneliga tullintäkter, 115 miljoner, skulle ytterligare komma det belopp om 35 miljoner, som skulle tillföras statskassan, därest enligt det av mig förut i dag framförda förslaget en förhöjning av vissa finanstullar kommer till stånd.

I detta sammanhang vill jag icke underlåta att fästa uppmärksamheten på att utredning pågår inom handelsdepartementet rörande frågan om ändringar i tulltaxan med avseende å vissa tullar av skydds-karaktär. Med hänsyn till denna frågas nuvarande läge har jag ansett

mig för närvarande icke böra taga hänsyn härtill vid inkomstberäkningarna för år 1922.

I enlighet med de synpunkter, jag i det föregående anført, har jag låtit i 1922 års riksstat upptaga tullmedlen till 150 miljoner kronor.»

*Statsverks-
propositionen.*

Tullmedlen hava alltså i statsverkspropositionen upptagits till 150,000,000 kronor.

Prop. 368.

Chefen för finansdepartementet har sedermera vid motiveringen av propositionen nr 368 gjort följande uttalande till statsrådsprotokollet:

»Tullmedlen under år 1922 hava i statsverkspropositionen uppskattats till 150 miljoner. Föredragande departementschefen, som i sitt anförande till statsrådsprotokollet förklarade sig dela statskontorets mening, att försiktighet borde iakttagas vid uppskattningen av den avkastning, som kunde förväntas från förevarande skattekölla, räknade med att då gällande tullar skulle lämna 115 miljoner, och att den ifrågasatta höjningen av vissa finanstullar, särskilt av kaffetullen, skulle inbringa återstoden eller 35 miljoner.

Under tiden efter statsverkspropositionens framläggande har på grund av den stagnation, som inträtt på näringslivets olika områden och bland annat även med avseende å importen, nödvändigheten av verksamhet vid tullmedlens beräkning framträtt med ökad styrka. Medan tulluppbörden under år 1920 belöpte sig till omkring 145 miljoner, har samma uppbörd under de fyra första månaderna av innevarande år stannat vid allenast 30.5 miljoner. Under förutsättning att ungefär enahanda belopp komme att inflyta under envar av årets två återstående perioder om fyra månader, skulle årets totala tulluppbörd ej komma att stiga högre än till 91.5 miljoner. Härvid är dock att märka, att under årets fyra första månader de s. k. spannmålstullarna praktiskt taget icke varit i verksamhet och alltså icke heller givit någon avkastning. Under tiden före kriget beräknades dessa tullar inbringa per år omkring 12 miljoner, varav minst två tredjedelar plägade falla å årets åtta sista månader. Då nu spannmålstullarna under senare delen av sistlidne april månad åter trätt i funktion, och då härtill kommer, att tullarna ifråga, till följd av det nyinförda systemet med glidtullar utan maximibegränsning, åtminstone för närvarande utgå med väsentligt högre belopp än vad fallet var före kriget, torde man hava rätt antaga, att tulluppbörden under återstående delen av innevarande år skall röna en betydande påverkan av sagda tullar. Med hänsyn till nu nämnda omständigheter skulle man måhända våga räkna med att hittillsvarande tullar under

innevarande år komma att inbringa omkring 100 miljoner. Jag har dock icke ansett mig böra förutsätta fullt detta belopp, utan har i mina kalkyler utgått från 97 miljoner.

Vad angår samma tullars avkastning under nästa år har jag, i brist på säkrare hållpunkter, funnit mig böra uppskatta densamma till enahanda belopp som det av mig för år 1921 beräknade, d. v. s. till 97 miljoner. Härtill bör emellertid läggas det belopp å 13 miljoner, som den beslutade förhöjningen av vissa finanstullar beräknas inbringa.

Jag tillåter mig i detta sammanhang erinra om, att Kungl. Maj:t genom proposition nr 356 på föredragning av chefen för handelsdepartementet föreslagit riksdagen provisorisk förhöjning av tullsatserna för vissa industriprodukter. I de ekonomiska kalkyler, som återfinnas i föredragande departementschefens yttrande, beräknades dessa föreslagna tilläggstullar komma att tillföra statsverket en inkomst, för helt år räknat, av omkring 20 miljoner. Då emellertid tullförhöjningarna icke vunnit riksdagens bifall, har hänsyn till desamma ej kunnat tagas i nu ifrågasvarande beräkningar.

Av nu anförda skäl har jag funnit mig böra i riksstatförslaget upptaga tullmedlen med tillhoppa 110 miljoner, vilket i förhållande till statsverkspropositionen innebär en minskning på denna inkomsttitel med 40 miljoner.»

Debiterade tullmedel för tiden januari—april 1921 utgjorde 30,542,070 kronor 74 öre.

Utskottet.

Utskottet, som funnit sig kunna godtaga departementschefens beräkning rörande förevarande inkomsttitel, hemställer alltså,

att tullmedlen måtte för år
1922 beräknas till kronor 110,000,000.

8:o.

Sockerskatten.

Statskontoret har angående sockerskatten i sin förutnämnda skrivelse *Statskontoret.* den 13 december 1920 anfört följande:

»Enligt den av 1905 års lagtima riksdag antagna beskattningen av socker skulle för allt socker, som efter den 1 september 1906 inom riket tillverkades eller dit infördes, vid sockrets utlämnande till fritt
Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 54 häft. (Nr 63.) 5

bruk erläggas en skatt med 13 öre för kilogram. För socker, som till riket infördes, skulle därjämte erläggas tull enligt tulltaxan. 1908 års riksdag höjde emellertid skattesatsen för åren 1909—1911 till 15 öre, för år 1912 till 15½ öre och för tiden därefter till 16 öre för kilogram. Från denna höjning undantogs dock det socker, som tillverkades vid de redan anlagda råsockerfabrikerna i Östergötland och Västergötland samt vid den under anläggning varande råsockerfabriken på Öland, för vilket sockerskatten fortfarande intill 1913 års utgång skulle utgå med det gamla beloppet eller 13 öre per kilogram. 1913 års riksdag medgav de förenämnda råsockerfabrikerna ytterligare lindring i sockerskatten och fastställde skattebeloppet för socker från dessa fabriker för tiden intill 1918 års utgång till 12 öre för kilogram. För det socker, som vid mellersta Sveriges sockerfabriksaktiebolags råsockerfabriker i Östergötland och Västergötland samt på Öland tillverkas av betor, odlade annorstädes än i Skåne, Halland och Blekinge samt på Gottland, och utlämnas till fritt bruk antingen omedelbart från samma fabriker eller från raffinaderiet i Lidköping efter där verkställd raffinering, utgår skatten under tiden till 1921 års utgång med 12 öre för varje kilogram enligt kungl. förordningen den 16 maj 1918 (Svensk författningssamling nr 362).»

Från kontrollstyrelsen hade statskontoret erhållit följande den 26 november 1920 dagtecknade promemoria rörande den sockerskatt, som kunde beräknas för vardera av åren 1920, 1921 och 1922:

»Intill den 1 november 1920 har sockerskatt blivit debiterad med 22,258,376 kronor 60 öre. Enär man för november och december månader innevarande år med sannolikhet kan räkna med en konsumtion, som giver minst 6,000,000 kronor i sockerskatt, skulle alltså skatten för år 1920 sammanlagt komma att uppgå till minst 28,000,000 kronor. Under erinran om, att i riksstaten för år 1920 sockerskatten beräknats giva 15,600,000 kronor ävensom att i kontrollstyrelsens P. M. av 5 december 1919 den totala konsumtionen av *inhemskt* socker beräknades för år 1920 giva staten en skatteintäkt av 16,000,000 kronor, må här framhållas, att anledningen till att den verkliga skatteintäkten så betydligt överskridit den beräknade är den ökade konsumtionen och i samband därmed stående betydande importen av socker under år 1920. På grund av skilda orsaker — i främsta rummet den allmänna höjningen av levnadsstandarden bland vidsträckta lager av vårt folk, men även illojal förbrukning (smuggling och lönnbränning) — har nämligen efterfrågan varit så stor, att denna måst täckas genom import. Det inhemska lagret den 1 januari 1920 var ej större än 103,000,000 kilogram. Den därå belö-

pande skatten skulle hava tillfört statsverket omkring 15,000,000 kronor. Skillnaden mellan detta belopp och det ovan angivna, med sannolikhet under år 1920 influtna beloppet (28,000,000 kronor) har därför erhållits genom beskattningen av det importerade, till fabrikerne direkt förpassade sockret. Enligt rapporter från fabrikerne i Göteborg och Landskrona har den ifrågavarande sockerimporten intill den 1 november innevarande år uppgått till något över 50,000,000 kilogram, vilket motsvarar en skatt av 8,000,000 kronor.

I riksstaten för år 1921 har sockerskatten beräknats giva en inkomst av 19,000,000 kronor. Ifrågavarande beräknade belopp torde emellertid i verkligheten komma att väsentligen överskridas såsom här nedan skall närmare angivas.

Den 1 november 1920 uppgick det vid fabrikerne ineliggande lagret av socker, beräknat som råsocker, till 35,500,000 kilogram. Enligt erhållna upplysningar beräknas för återstående delen av kampanjen ett produktionstillskott av 129,000,000 kilogram. Under antagande att förbrukningen under november och december år 1920 blir sammanlagt 36,000,000 kilogram, kan sålunda lagerbehållningen den 1 januari 1921 beräknas till 128,500,000 kilogram. Avdragas härifrån 6,000,000 kilogram för inhemsk sirapstillverkning, återstår disponibelt för konsumtionen intill den nya sockerkampanjens början 1921 122,500,000 kilogram inhemskt socker. Under förutsättning att av den inhemska sockertillverkningen samma mängd socker förbrukas under november och december månader 1921 som under motsvarande månader år 1920 (se ovan) eller 36,000,000 kilogram, skulle alltså den totala konsumtionen av inhemskt socker under år 1921 bliva 158,500,000 kilogram. Härav inbringa

142,700,000 kilogram (å 16 öre	22,832,000 kronor
15,800,000 » (å 12 öre)	1,896,000 »
<u>158,500,000 kilogram.</u>		<u>24,728,000 kronor</u>

Skulle sockerkonsumtionen endast omfatta inhemskt socker, skulle man alltså kunna räkna med en sockerskatt för år 1921 av i runt tal 24,700,000 kronor. Emellertid torde man, såsom framgår av förhållanden under år 1920, kunna räkna med möjligheten, att efterfrågan å socker blir större än den inhemska sockertillgången. Till belysning härav må erinras om den under det sista året iakttagna stegringen av sockerförbrukningen beräknad per år och invånare. Förbrukningssiffran, som år 1908 var 30.7 kilogram, nedgick betydligt under det följande året och rörde sig under åren 1910—1914 mellan omkring 25 och 29 kilogram per invånare. 1915 ökades konsumtionen till 31.4 kilogram men

nedgick under de följande åren till följd av sockerransoneringens införande. För år 1919 steg emellertid konsumtionen till 32 kilogram och kan för år 1920 beräknas komma att uppgå till 34 à 35 kilogram per invånare. Orsakerna till sagda stegring ha redan i det föregående blivit berörda, men tidigare iakttagna jämförelsevis skarpa svängningar i konsumtionen synas mana till en viss försiktighet vid bedömandet av konsumtionen under det nästkommande året. Efter kristidens gynn samma ekonomiska förhållanden har ju onekligen en lågkonjunktur inträtt, vilken under de sista månaderna synes hava blivit alltmer utpräglad och vilken otvivelaktigt kommer att hava till följd en minskad konsumtion på olika områden. Det synes icke antagligt, att sockerkonsumtionen skulle komma att utgöra något undantag från den väntade konsumtionsminskningen i allmänhet, och därför synes försiktigheten bjuda, att man icke räknar med en högre konsumtionssiffra per invånare än c:a 30 kilogram. Då folkmängden den 1 januari 1920 uppgick till i runt tal 5,850,000, torde man under år 1921 kunna räkna med en medelfolkmängd av 5,900,000. Efter en förbrukning av 30 kilogram per invånare skulle förbrukningen under år 1921 uppgå till 177,000,000 kilogram socker (inhemskt och importerat). Då, enligt vad ovan antagits, förbrukningen av inhemskt socker skulle uppgå till 158,500,000 kilogram, skulle alltså importen komma att utgöra 18,500,000 kilogram. Under förutsättning att ifrågavarande import äger rum direkt till fabriker genom förpassning och skatten sålunda därstädes upptages, skulle skatteintäkten härav efter 16 öre per kilogram uppgå till i runt tal 2,960,000 kronor. Sammanlägges sistnämnda skattebelopp med det förut beräknade, å den inhemska sockerkonsumtionen utgående beloppet 24,728,000 kronor, skulle den sammanlagda sockerskatten under år 1921 uppgå till i runt tal 27,700,000 kronor.

Det synes icke för närvarande föreligga anledning att antaga någon förändring i sockerkonsumtionen under 1922 i jämförelse med år 1921. Då emellertid den medgivna lindringen i skatten å socker, som framställts av Mellersta Sveriges sockerfabriker, kan antagas upphöra med år 1921, bör skatten för 1922 kunna beräknas till omkring 500,000 kronor högre belopp, på grund varav sockerskatten under 1922 skulle komma att inbringa 28,200,000 kronor.»

*Statsverks-
propositionen.*

I enlighet med kontrollstyrelsens av statskontoret biträdda förslag har sockerskatten i statsverkspropositionen upptagits med 28,200,000 kronor.

I motiveringen för propositionen nr 368 har chefen för finansdepartementet åberopat följande, från kontrollstyrelsen erhållna reviderade beräkningar angående sockerskatten:

»Beträffande sockerskatten för 1921, som enligt kontrollstyrelsens P. M. den 26 november 1920 beräknats till 27,700,000 kronor, är att märka att den skatt, som debiterats under första kvartalet 1921, uppgår till 3,200,000 kronor mot 6,400,000 kronor under samma tid 1920 och 3,400,000 kronor 1919.

De kvantiteter socker, som utlämnats under samma kvartal, utgjorde

1919	21.6	miljoner kilogram raffinad
1920	40.7	» » »
1921	20.8	» » »

Denna tillbakagång i konsumtionen torde väl närmast få tillskrivas den rådande ekonomiska depressionen. För de *fyra* första månaderna utgjorde konsumtionen

1919	30.8	miljoner kilogram raffinad
1920	58.3	» » »
1921	31.3	» » »

Konsumtionen under de 4 första månaderna år 1921 är således fortfarande ungefär densamma som 1919, varför man, om de ekonomiska förhållandena ej ytterligare försämrats, bör kunna antaga, att konsumtionen 1921 blir ungefär densamma som 1919, då den uppgick till 153 miljoner kilogram raffinad. På grund av under 1919 vidtagna nedsättningar i skatten belöpte sig denna för året till endast 19 miljoner kronor. Hade inga skattenedsättningar ägt rum, skulle skatten för året hava uppgått till 24 miljoner kronor; rubbas ej skattesatserna under innevarande år, bör man således för 1921 kunna beräkna 24 miljoner kronor.

För 1922 kan tillgången av socker beräknas bliva riklig. För kommande kampanj äro tillsammans anmälda 47,578 hektar mot 35,500 hektar under tillverkningsåret 1919—1920.

Utbytet av råsocker, beräknat som 1:a produkt, uppgick till

4	ton per hektar	1919—1920
4.09	» » »	1918—1919
4.01	» » »	1917—1918.

På grund härav kan man ju för kommande kampanj räkna med ett utbyte av 4 ton per hektar eller 190,312,000 kilogram råsocker eller jämt så mycket som utlämnades till fritt bruk från sockerfabrikerna under 1920. Utlämningen till fritt bruk 1920 uppgick till 171,598,000 kilogram raffinad, motsvarande 190,664,000 kilogram råsocker. Skatten för samma år belöpte sig till 26,974,000 kronor. Då skattelindringen för Mellersta Sveriges aktiebolag upphör med 1921, skulle, om konsumtionen 1922 stiger till samma höjd som 1920, skatten för 1922 bliva $16 \times 171,598,000 = 27,455,000$ kronor.

En del av det socker, som produceras under instundande kampanj, kommer visserligen att konsumeras under november och december 1921, men detta kompenseras av det socker, som erhålles under nästa kampanj (1922) och kommer i markna-

den under november och december 1922. För 1922 bör man sålunda hava att räkna med ovannämnda 171,598,000 kilogram inhemskt socker för täckande av konsumtionen samma år. Blir det någon lättnad i den ekonomiska depressionen finnes anledning antaga att det kommer att förbrukas och kan skatten under dessa förutsättningar beräknas till 27 miljoner kronor för 1922.»

I enlighet med dessa beräkningar har chefen för finansdepartementet föreslagit, att det belopp, vartill skattetiteln upptagits i statsverkspropositionen, måtte reduceras med 1.2 miljoner, och titeln alltså uppföras med 27 miljoner kronor.

Utskottet.

Bevillningsutskottet har inhämtat, att sockerskatt under år 1920 debiterats med 26,974,445 kronor 81 öre och influtit med 26,221,510 kronor 27 öre, under januari—april månader 1921 debiterats med 4,836,855 kronor 78 öre och inbetalts med 8,222,451 kronor 86 öre samt under samma tid 1920 debiterats med 9,185,031 kronor 71 öre och inbetalts med 8,957,637 kronor 45 öre.

Utskottet får hemställa,

att sockerskatten måtte för år
1922 beräknas till kronor 27,000,000.

9:o.

Tobaksskatten.

Statskontoret.

Tobaksskatten är i 1921 års riksstat upptagen till 40,000,000 kronor. För månaderna november och december 1919 samt januari—oktober 1920 har nu ifrågavarande skatt influtit med ett belopp av 45,950,646 kronor, fördelat på olika varor på sätt som följer:

	Försålda tobaksvaror av egen tillverkning	Försålda tobaksvaror av egen import	Av tobaks- handlare importerade tobaksvaror, för vilka licens- erlagts	Summa
<i>1919:</i>				
November	2,842,353 —	159,150 52	754,791 27	3,756,294 79
December	3,183,273 34	122,595 86	449,833 77	3,755,702 47
<i>1920:</i>				
Januari	2,910,439 61	82,068 72	492,231 91	3,484,740 24
Februari	2,662,048 57	112,574 06	663,449 46	3,438,072 09
Mars	2,988,438 49	117,201 65	686,233 25	3,791,873 39
April	2,942,353 43	103,528 65	770,378 64	3,816,260 72
Maj	2,926,772 10	104,543 03	523,033 98	3,554,349 11
Juni	3,286,401 56	115,193 50	699,296 26	4,100,891 32
Juli	3,489,663 01	118,013 93	697,968 98	4,305,645 92
Augusti	3,354,643 15	133,043 34	642,757 13	4,130,443 62
September	3,313,729 57	119,338 36	638,266 65	4,071,334 58
Oktober	3,071,416 76	100,829 08	572,792 04	3,745,037 88
Säger	36,971,532 59	1,388,080 20	7,591,033 34	45,950,646 18

Skattebeloppen för de försålda tobaksvarorna av egen tillverkning (första kolumnen härövan) fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr- cigaretter	Cigaretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
<i>1919:</i>						
November	459,841 45	1,343,440 85	238,656 —	126,055 35	674,359 35	2,842,353 —
December	637,742 49	1,539,664 20	226,818 —	124,218 74	654,829 91	3,183,273 84
<i>1920:</i>						
Januari	446,828 65	1,420,964 —	217,622 88	115,252 09	709,771 99	2,910,439 61
Februari	408,447 82	1,268,665 50	210,146 38	102,916 61	671,872 76	2,662,048 57
Mars	479,145 09	1,467,735 80	214,331 98	106,774 26	720,451 41	2,988,438 49
April	437,191 96	1,478,832 90	206,698 45	113,266 21	706,363 91	2,942,353 48
Maj	426,548 99	1,520,425 02	195,132 13	102,449 06	682,216 90	2,926,772 10
Juni	469,263 48	1,779,047 70	209,638 77	105,277 60	723,174 01	3,286,401 66
Juli	453,101 96	1,945,725 63	213,380 58	121,394 79	756,060 10	3,489,663 01
Augusti	455,788 77	1,746,639 02	229,453 38	114,622 87	808,139 66	3,354,643 15
September	440,614 66	1,733,058 83	247,040 68	109,407 94	783,607 46	3,313,729 57
Oktober	423,207 86	1,573,195 53	229,237 55	104,916 04	740,859 78	3,071,416 76
Säger	5,537,722 68	18,817,394 98	2,638,156 63	1,346,551 06	8,631,707 24	36,971,532 59

Skattebeloppen för de försålda tobaksvarorna av monopolets egen import (andra kolumnen i den första tabellen) fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr- cigaretter	Cigaretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
<i>1919:</i>						
November	5,939 ⁵⁰	144,856 ⁵⁸	8,354 ⁴⁴	—	—	159,150 ⁵²
December	16,409 ⁹⁷	95,423 ⁵⁴	10,761 ⁸⁵	—	—	122,595 ³⁶
<i>1920:</i>						
Januari	7,579 ⁶⁹	67,655 ⁴⁵	6,831 ⁹⁸	1 ⁶⁰	—	82,068 ⁷²
Februari	46,723 ⁶⁵	56,106 ¹⁵	9,744 ²⁶	—	—	112,574 ⁰⁶
Mars	36,480 ⁶⁸	66,401 ²⁸	14,319 ⁶⁹	—	—	117,201 ⁶⁵
April	29,095 ⁴³	60,812 ⁹³	13,620 ²⁹	—	—	103,528 ⁶⁵
Maj	28,500 ⁹⁶	57,594 ⁶⁸	18,447 ⁸⁹	—	—	104,543 ⁰³
Juni	26,919 ³⁸	76,430 ²⁷	11,843 ⁸⁵	—	—	115,193 ⁵⁰
Juli	25,198 ¹¹	78,382 ⁹⁷	14,432 ⁸⁵	—	—	118,013 ⁹³
Augusti	20,198 ²⁵	92,048 ²⁸	20,796 ⁸¹	—	—	133,043 ³⁴
September	19,746 ⁵⁵	77,304 ⁰²	22,287 ⁷⁹	—	—	119,338 ³⁶
Oktober	17,642 ⁶³	64,227 ⁹⁸	18,958 ⁴⁷	—	—	100,829 ⁰⁸
Säger	280,434 ⁸⁰	937,244 ¹³	170,399 ⁶⁷	1 ⁶⁰	—	1,388,080 ²⁰

Skattebeloppen för de av tobakshandlare importerade tobaksvaror, för vilka licens erlagts (tredje kolumnen i den första tabellen) fördela sig på följande sätt:

	Cigarrer och cigarr- cigaretter	Cigaretter	Karvad tobak	Spinn-, press- och rulltobak	Snus	Summa
<i>1919:</i>						
November	161,724 ⁶⁹	168,924 ⁹⁸	422,627 ⁶⁰	1,513 ⁴⁵	— ⁶⁰	754,791 ²⁷
December	128,046 ⁴⁷	97,641 ⁰⁶	217,429 ⁶⁹	6,716 ⁵⁵	—	449,833 ⁷⁷
<i>1920:</i>						
Januari	148,050 ²¹	168,525 ⁶⁸	173,788 ²⁰	1,771 ¹⁹	96 ⁶³	492,231 ⁹¹
Februari	150,306 ⁰¹	186,076 ⁷⁷	322,513 ⁴⁷	3,741 ⁷⁷	811 ⁴⁴	663,449 ⁴⁶
Mars	189,052 ¹¹	278,105 ⁹¹	217,927 ⁰¹	909 ⁴⁸	238 ⁷⁴	686,233 ²⁵
April	196,020 [—]	259,291 ²⁵	313,850 ⁹⁴	765 ⁶²	450 ⁸³	770,378 ⁶⁴
Maj	171,309 ³¹	202,227 ⁵⁵	148,865 ⁵⁵	627 ⁸⁹	3 ⁶⁸	523,033 ⁹⁸
Juni	226,371 ⁸³	225,832 ⁸²	245,473 ⁰⁶	1,618 ⁵⁵	—	699,296 ²⁶
Juli	211,177 ¹³	282,510 ³³	203,344 ⁷³	609 ⁴⁴	327 ³⁵	697,968 ⁹⁸
Augusti	193,244 ⁵⁴	192,218 ⁰⁶	256,691 ⁴³	351 ¹⁵	251 ⁹⁵	642,757 ¹³
September	182,212 ²⁰	230,372 ⁶⁹	223,206 ⁸⁵	1,074 ⁴¹	1,457 ⁵⁰	638,266 ⁶⁵
Oktober	172,722 ⁹⁵	230,679 ³¹	168,524 ⁵¹	631 ⁵²	233 ²⁵	572,792 ⁰⁴
Säger	2,130,237 ⁴⁵	2,522,406 ⁸⁶	2,914,243 ⁰⁴	20,274 ⁰²	3,871 ⁹⁷	7,591,033 ⁸⁴

Rörande statens inkomst av tobaksmonopolet för år 1922 har statskontoret åberopat en till statskontoret från aktiebolaget svenska tobaksmonopolet överlämnad promemoria, i vilken anförts:

»Den totala omsättning av tobaksvaror inom landet, varå skatt till staten utgår, jämte å detta omsättningsbelopp utgående tobaksskatt hava under de föregående åren av tobaksmonopolets verksamhet utgjort:

	Totalomsättningsbelopp i priskurantpris räknat	Till statsverket inlevererade skattebelopp
År 1916	kronor 67,000,000	kronor 15,290,000
» 1917	» 84,000,000	» 18,875,000
» 1918	» 136,000,000	» 28,716,000
» 1919	» 191,000,000	» 43,496,000

För innevarande år torde motsvarande belopp komma att uppgå till respektive 194,500,000 och 45,500,000 kronor.

Såsom härav framgår, har omsättningen av tobaksvaror inom landet, i priskurantpris räknat, i det närmaste tredubblats under dessa år. Denna avsevärda ökning beror proportionsvis i något mindre grad på ökad kvantitativ omsättning än på de prisstegringar, som kristiden framkallat.

Den nedgång i omsättningen, som tobaksmonopolet ansåg sig kunna förutsäga i sin promemoria till kungl. statskontoret rörande statens inkomst av tobakshanteringen för år 1921, har under innevarande års senaste månader redan börjat göra sig gällande och torde ytterligare nedgång vara att förvänta under 1921. I vad mån denna nedgång kan komma att fortsätta även under år 1922 beror ytterst på då rådande konjunkturer. Vid uppskattning av statens inkomst av tobakshanteringen för sistnämnda år torde man emellertid icke böra räkna med nämnvärt högre omsättning än för år 1918. Inkomsten av tobaksskatten skulle följaktligen kunna uppskattas till i genomsnitt cirka 2,500,000 kronor per månad eller 30,000,000 kronor under år 1922.

Under enahanda förutsättning skulle tullen å tobak kunna uppskattas till:

för oarbetad tobak	c:a kronor 4,800,000
» arbetad tobak	» » 2,000,000
	<hr/>
	Summa kronor 6,800,000

Utdelningen å bolagets stamaktiekapital torde kunna beräknas förbliva oförändrad.

Utgående härifrån skulle statens inkomst av tobakshanteringen för år 1922 kunna uppskattas till:

Tobaksskatt	kronor	30,000,000
Tull	»	6,800,000
Utdelning	»	7,685,000
	Summa kronor	44,485,000

Härtill skulle komma ett obetydligt belopp i tullavgifter för resandes import av färdiga tobaksvaror.»

I enlighet med förestående uppskattning har statskontoret i förslagstabellen upptagit tobaksskatten till 30,000,000 kronor.

*Statsverks-
propositionen.*

Med enahanda belopp, 30,000,000 kronor, ingår titeln jämväl i statsverkspropositionens förslag till riksstat för år 1922.

Prop. 368.

I sitt anförande till ovannämnda, vid propositionen nr 368 fogade statsrådsprotokoll har chefen för finansdepartementet åberopat en från aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet införskaffad, den 28 maj 1921 dagtecknad promemoria av följande lydelse:

»Den 19 november 1920 inlämnade aktiebolaget Svenska tobaksmonopolet till kungl. statskontorets riksbokslutbyrå en beräkning rörande de belopp tobaksmonopolet kunde antagas komma att inleverera till statskontoret under år 1922, och uppskattades dessa belopp då till:

tobaksskatt	kronor	30,000,000
utdelning	»	7,685,000
	Summa kronor	37,685,000

Denna uppskattning var grundad därpå, att man vid den tidpunkten ansåg sig ej böra beräkna högre omsättningsbelopp för tobaksvaror under år 1922 än för år 1918. Uppskattning av förhållanden, som till den grad är beroende på rådande konjunkturer: allmänhetens köpkraft och köpvilja, tobaksvarornas utförsäljningspris, försäljningsrabatter etc., är under alla förhållanden svår och i synnerhet då det gäller att bedöma förhållanden, som ligga två år framåt i tiden. De nu förekommande snabba konjunkturväxlingarna öka givetvis svårigheterna.

Under tobaksmonopolets hittillsvarande verksamhet inträffade högsta månatliga omsättningsbeloppen under sommarmånaderna 1920. Mot hösten sjönk omsättningen i samband med arbetslösheten. Som tobaksmonopolet vid en nu företagen uppskattning även kunnat bygga på erfarenhet rörande förändringen i omsättningen under de senast sex förflutna månaderna och omsättningen, som härvid visserligen undergått avsevärd minskning, likväl ej nedgått i fullt så stor utsträckning, som vid den i november 1920 verkställda uppskattningen kunde befaras, torde det kunna vara berättigat att nu hava en något mera optimistisk syn på läget och beräkna skatteinkomsterna på tobaksvaror för 1922 till 35,000,000 kronor i stället för 30,000,000 kronor. Vidare torde man kunna beräkna utdelningen å statens stamaktier för verksamhetsåret 1921 till samma belopp som för år 1920 eller till 8,990,000 kronor.

Statsverkets inkomst från tobaksmonopolet under 1922 torde följaktligen, ehuru med viss tvekan, kunna uppskattas till:

tobaksskatt	kronor 35,000,000
utdelning	» 8,990,000
	eller i runt tal kronor 44,000,000

Därtill kommer, att staten har en inkomst å tobak i form av tull å oarbetad och arbetad tobak, som torde komma att för år 1922 uppgå till närmare 8,000,000 kronor.»

I enlighet härmed och med någon avrundning uppåt av beloppet har i riksstatförslaget titeln tobaksskatt upptagits med 35 miljoner kronor i stället för i statsverkspropositionen upptagna 30 miljoner kronor.

Av styrelse- och revisionsberättelsen över aktiebolaget svenska tobaksmonopolets verksamhet år 1920 framgår, att det för samma år belöpande skattebeloppet utgjort 45,953,627 kronor 13 öre samt att till statskontoret under år 1920 inbetalts:

Utskottet.

för december 1919	kronor 3,755,702: 47
» januari—november 1920 ...	» 42,131,781: 09

Enligt vad utskottet därjämte inhämtat från aktiebolaget svenska tobaksmonopolet har tobaksskatten under tiden januari—april 1921 utgjort:

januari	kronor 3,286,171: 58
februari	» 3,068,653: 03
mars	» 3,436,842: 59
april	» 3,613,675: 40

Följande tabell utvisar hela den upplupna skatten för åren 1919 och 1920, fördelad på de olika månaderna:

		1919	1920
Januari	kronor	3,203,622: 08	3,484,740: 24
Februari	»	3,094,153: 79	3,438,072: 09
Mars	»	3,117,105: 25	3,791,873: 39
April	»	3,201,951: 26	3,816,260: 72
Maj	»	3,311,797: 12	3,554,349: 11
Juni	»	3,617,368: 34	4,100,891: 32
Juli	»	4,163,366: 76	4,305,645: 92
Augusti	»	4,153,778: 95	4,130,443: 62
September	»	4,551,616: 56	4,071,334: 58
Oktober	»	4,153,954: 43	3,745,037: 88
November	»	3,756,294: 79	3,693,132: 22
December	»	3,755,702: 47	3,821,846: 04
Summa kronor		44,080,711: 80	45,953,627: 13

Bevillningsutskottet ansluter sig till vad Kungl. Maj:t under denna inkomstitel föreslagit och hemställer förty,

att tobaksskatten måtte för år 1922 beräknas till kronor 35,000,000.

10:o.

Brännvinstillverkningskatt.

Statskontoret.

I sin ovanberörda skrivelse den 13 december 1920 åberopar statskontoret en från kontrollstyrelsen statskontoret tillhandakommen memoria av den 22 november 1920 angående statsverkets inkomster av denna skatt under åren 1920—1922, däri anföres följande:

»Under det att statsverket under år 1915 hade en behållen inkomst av brännvinstillverkningskatten med 22,166,743 kronor, nedgingo intäkterna av denna skatt under de följande åren så, att den år 1917 allenast gav 3,111,219 kronor, år 1918 3,281,102 kronor samt år 1919 6,479,309 kronor. Sedan med ingången av tillverkningsåret 1919—20 brännvinstillverkningen åter igångsatts, om ock i begränsad omfattning, och, sedan sulfitspriten i renad form fått användas för förtäringssändamål hava intäkterna av brännvinstillverkningskatten ånyo ökats.

Under hittills förflutna månader av år 1920, från januari till och med oktober, har brännvinstillverkningskatten blivit inbetald med 15,381,684 kronor eller i medeltal per månad 1,538,170 kronor. På grundval av detta medeltal kan beräknas, att under hela år 1920 brännvinstillverkningskatten kommer att inbetalas med i runt tal 18,500,000 kronor. För att erhålla statsverkets behållna inkomst av denna skattitel måste emellertid från det inbetalda skattebeloppet dragas de till aktiebolaget Skattefri Sprit jämlikt 12 § 4 mom. b) i brännvinstillverkningsförordningen restituerade beloppen. Sagda restitution har för de första nio månaderna av år 1920, enligt uppgift från aktiebolaget Skattefri Sprit, uppgått till 1,533,819 kronor och torde på grundval härav den sammanlagda restitutionen för hela året kunna beräknas uppgå till ungefär 2,100,000 kronor. Statsverkets behållna inkomst av brännvinstillverkningskatten för hela år 1920 skulle alltså komma att uppgå till omkring 16,500,000 kronor.

I riksstaterna för åren 1920 och 1921 har brännvinstillverkningskatten beräknats till respektive 8,000,000 och 15,000,000 kronor.

Enligt kontrollstyrelsens mening torde för framtiden den på sätt ovan angivits beräknade inkomsten av brännvinstillverkningskatten under år 1920 kunna läggas till grund. Till stöd för denna uppfattning må anföras följande. Under år 1920 hava de under kristiden rådande restriktionerna å försäljningen av rusdrycker upphört att gälla. Försäljningen har emellertid på många orter erhållit en sådan omfattning och utövats på sådant sätt, att rusdrycksförsäljningsförordningens syfte ej kan anses hava blivit tillgodosett. Från kontrollstyrelsens och rusdrycksförsäljningsbolagens sida hava därför åtgärder vidtagits att nedbringa försäljningen. Resultatet av dessa åtgärder torde komma att framträda i 1921 års försäljningssiffror. Det kan sålunda antagas, att rusdrycksförsäljningen i sin helhet kommer att nedgå, och härtill torde jämväl den nu rådande lågkonjunkturen i sin mån bidra. Å andra sidan förtjänar

att erinras därom, att på grund av den ringa tillgången å potatissprit rusdrycksförsäljningsbolagen vid försäljning av renat brännvin ävensom andra slags egentligt brännvin av svenskt ursprung varit hänvisade till att försälja dylikt brännvin, framställt ur sulfitsprit. På grund av allmänhetens motvilja mot att inköpa dylikt brännvin, har förbrukningen av svenskt brännvin ansenligt nedgått och konsumtionen i stället inriktats på utländska brännvinssorter. Därest tillverkning av potatissprit skall komma att äga rum i större omfattning — och detta kan sägas hava ägt rum redan från ingången av innevarande tillverkningsår — torde man hava att räkna med en större omsättning av sprit framställd ur svensk råvara i förhållande till utländska spritsorter än vad förhållandet varit under innevarande år. Med hänsyn härtill kan det därför antagas, att den ovannämnda under år 1921 minskade totalomsättningen icke skulle komma att hava någon egentlig verkan i fråga om omsättningen av svenskt brännvin. Då förhållandena under 1922 såvitt nu kan bedömas komma att gestalta sig på i huvudsak samma sätt som under 1921, anser kontrollstyrelsen att inkomsten av brännvinstillverkningskatten under år 1922 bör beräknas till 16,500,000 kronor.»

Statskontoret har med sist angivna belopp infört denna skattetitel i sitt förslag.

*Statsverks-
propositionen.*

Med sistnämnda, av statskontoret sålunda föreslagna belopp, 16,500,000 kronor, har denna skattetitel ingått i förslaget till riksstat för år 1922.

Prop. 368.

I sitt anförande till det vid propositionen nr 368 fogade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet åberopat en från kontrollstyrelsen mottagen, den 14 maj 1921 dagtecknad promemoria angående beräkning av rusdrycksmedlen, däri anförts:

»Då kontrollstyrelsen i slutet av november månad 1920 uppgjorde beräkningarna beträffande inkomsterna av rusdrycksmedlen under år 1922, hade den ekonomiska depression, som nu råder, ännu icke på något mera påfallande sätt framträtt. Numera föreligga sådana erfarenheter beträffande denna depressions verkan i fråga om rusdrycksförsäljningen, att man säkrare kan bedöma, huruledes den kommer att påverka det finansiella resultatet av sagda försäljning.

I jämförelse med försäljningen under första kvartalet av år 1920 — försäljningen under detta kvartal kan måhända anses hög, enär under detta kvartal för första gången på flera år fri försäljning rådde — utvisar försäljningen under

första kvartalet av år 1921 en nedgång av 10 procent i fråga om utminuteringen och 30 procent i fråga om utskänkningskningen. Depressionen har sålunda haft större inverkan beträffande det senare slaget av rörelse. Detta torde i finansiellt hänseende innebära *dels* att bolagens vinst av detta slags rörelse kommer att minska, *dels* att utskänkningskningen kommer att proportionsvis kraftigare nedgå, *dels ock* att, då försäljningen utskänkingsvis proportionsvis omfattar flera finare och därmed dyrare varuslag än utminuteringen, försäljningen av de mera vinstgivande varorna kommer att proportionsvis starkare minska än försäljningen av mindre vinstgivande varor. Detta sistnämnda förhållande kommer att vara av betydelse för omsättningskningen, vilken, som bekant, utgår efter varornas värde. I fråga om utminuteringen torde även förmärkas den inverkan av krisen, att en övergång från dyrare till billigare varor äger rum, vilket i sin tur påverkar resultatet av omsättningskningen beräkning.

Brännvinstillverkningskningen röner mindre inflytande av krisen. I 1921 års riksstat har den beräknats till 15,000,000 kronor och i 1922 års riksstatsförslag till 16,500,000 kronor. Under år 1920 inföt den med i runt tal 17,700,000 kronor. Man synes vara på den säkra sidan, om man beräknar sagda skatt till 17,000,000 kronor under såväl 1921 som 1922.

Maltskningen torde under åren 1921 och 1922 giva en inkomst av 4,400,000 kronor.

Rusdrycksförsäljningsmedlen, som innevarande år givit 37,363,613 kronor, kan, lika med vad kontrollstyrelsen tidigare föreslagit, beräknas för år 1922 giva en inkomst av 30,000,000 kronor. Sagda beräkning giver i förhållande till 1920 års vinstresultat en tämligen stor säkerhetsmarginal.

Omsättnings- och utskänkingskningen torde däremot icke komma att giva vad som i riksstatsförslaget beräknats. För såväl 1921 som 1922 har den beräknats till 41,000,000 kronor. Under de tre första månaderna av innevarande år har den inbetalats med i runt tal 8,900,000 kronor. Under förutsättning att under de följande kvartalen inbetalades lika mycket, skulle skatten under året giva en inkomst av 35,600,000 kronor. Emellertid torde man för att vara på den säkra sidan få räkna med en något lägre avkastning. Därest icke den nu rådande depressionen skulle komma att mera avsevärt skärpa, anser styrelsen, att man bör kunna räkna med en säker inkomst av 32,000,000 kronor under innevarande år. Under förutsättning att förhållandena icke alltför mycket förändras, torde man för år 1922 hava att påräkna en lika stor avkastning av skatten.»

Vid sistnämnda promemoria fanns fogad följande sammanställning:

S k a t t e t i t e l	1920	1921	1922
<i>Brännvinstillverkningskatten:</i>			
beräknad i riksstat	8,000,000	15,000,000	16,500,000
influten med	17,717,536	—	—
efter omräkning beräknad	—	17,000,000	17,000,000
<i>Maltkatten:</i>			
beräknad i riksstat	1,800,000	6,000,000	4,400,000
influten med	4,353,222	—	—
efter omräkning beräknad	—	4,400,000	4,400,000
<i>Rusdrycksförsäljningsmedlen:</i>			
beräknade i riksstat	12,000,000	20,000,000	30,000,000
influtna med	28,942,701	37,363,613	—
efter omräkning beräknade	—	—	30,000,000
<i>Omsättnings- och utskänkningskatten:</i>			
beräknad i riksstat	¹⁾ 20,000,000	41,000,000	41,000,000
influten med	²⁾ 21,003,451	—	—
efter omräkning beräknad	—	32,000,000	32,000,000

¹⁾ Halva året.

²⁾ Avser vad som influtit, icke vad som till statsverket inbetalts under 1920.

Under hänvisning till ovanintagna promemoria har departementschefen föreslagit, att brännvinstillverkningskattens avkastning i riksstatsförslaget måtte höjas från 16.5 miljoner kronor med 0.5 miljoner kronor till 17 miljoner kronor. Därvid har departementschefen påpekat, att avsättningen till rusdrycksmedelsfonden ökas med motsvarande belopp.

Utskottet.

Enligt vad utskottet från kontrollstyrelsen inhämtat har brännvinstillverkningen uppgått till under år 1920 41,932,627.6 liter samt under januari—april 1920 19,982,082.8 liter.

Enligt av utskottet likaledes från kontrollstyrelsen inhämtade upplysningar har brännvinstillverkningskatten tillfört statsverket *netto* under år 1920 17,757,892 kronor 69 öre och under månaderna januari—april 1921 *brutto* 3,516,920 kronor 63 öre. För samma månader 1920 utgjorde brännvinstillverkningskatten *brutto* 6,329,610 kronor 98 öre.

Utskottet hemställer,

att brännvinstillverkningskatten måtte för år
1922 beräknas till kronor 17,000,000.

11:o.

Rusdrycksförsäljningsmedel.

Statskontoret har i sin meranämnda skrivelse den 13 december 1920 återgivit en den 3 december 1920 dagtecknad promemoria, däri kontrollstyrelsen anfört: *Statskontoret.*

»I en den 22 sistlidne november dagtecknad promemoria har kontrollstyrelsen beräknat, att vinsten av rusdrycksförsäljningsbolagens rörelse under år 1920 skulle uppgå till 50,000,000 kronor. Denna beräkning grundade sig på de uppgifter, som vid tidpunkten för promemorians avgivande från 35 bolag kommit styrelsen tillhanda, beträffande avkastningen av verksamheten under år 1920 och ägde rum under förutsättning, att ökningen av vinsten för övriga bolag skulle bliva likformig med vinstökningen hos de bolag, som vid promemorians avgivande hade meddelat uppgifter.

Numera föreliggande uppgifter från alla bolag utom fyra. Dessa uppgifter giva vid handen, att, sedan reservationer ägt rum för skatter, vinsten å rusdrycksförsäljningsbolagens rörelse under år 1920, vilken vinst kommer att till statsverket inlevereras under år 1921, torde komma att uppgå till omkring 37,600,000 kronor.

Anledningen till att det ursprungligen beräknade vinstbeloppet så avsevärt skiljer sig från den nu erhållna vinstsiffran beror särskilt därpå, att många bolag drabbas av synnerligen stora direkta skatter. Bolagens vinst, innan reservationer till skatt ägt rum, är sålunda betydligt större. Huruvida emellertid samtliga bolag vid beräklandet av nettovinsten tagit hänsyn till verkningarna av de numera väsentligt höjda skatterna låter sig icke på grund av det föreliggande materialet avgöras. I vad omfattning bolagens vinst inflyter till statsverket i form av direkta skatter och såsom vinstmedel är en fråga, som inom kontrollstyrelsen för närvarande gjorts till föremål för utredning.

På grund av nu föreliggande uppgifter anser kontrollstyrelsen, att rusdrycksförsäljningsmedlen, som av kontrollstyrelsen i promemorian av den 22 sistlidne november beräknades för år 1922 giva en inkomst av 40,000,000 kronor, icke böra i sagda års riksstat upptagas till mera än 30,000,000 kronor.»

*Statsverks-
propositionen.*

I överensstämmelse med vad kontrollstyrelsen sålunda föreslagit, vartill statskontoret uttalat sin anslutning, hava rusdrycksförsäljningsmedlen upptagits i förslaget till riksstat för år 1922 till 30,000,000 kronor.

Utskottet.

Enligt vad utskottet från kontrollstyrelsen inhämtat hava rusdrycksförsäljningsmedlen uppgått till

för år 1920	kronor 37,363,612: 69
» » 1919	» 28,942,700: 86.

Utskottet hemställer,

att rusdrycksförsäljningsmedlen måtte för år 1922 beräknas till kronor 30,000,000.

12:o.

Maltskatten.

Statskontoret.

I sin berörda skrivelse den 13 december 1920 återger statskontoret följande uttalande av kontrollstyrelsen angående denna skatt:

»Maltskatten gav år 1916 statsverket en behållen inkomst av 5,843,562 kronor. Under de följande åren sjönk inkomsten av maltskatten högst väsentligt och gav denna skatt år 1917 3,086,185 kronor, år 1918 747,079 kronor och år 1919 2,616,204 kronor.

Under hittills förflutna månader av år 1920 (januari till och med oktober) har maltskatten blivit debiterad med sammanlagt 3,928,359 kronor eller i medeltal per månad med 390,000 kronor. På grundval härav kan beräknas, att under hela året skall komma att debiteras i runt tal 4,700,000 kronor, varifrån torde böra dragas, för att erhålla statsverkets nettoinkomst, restitution för malt, som omedelbart använts till svagdricka. Med hänsyn till de restituerade belopp, som under tidigare år förekommit, torde statsverkets nettoinkomst under år 1920 få beräknas till 4,400,000 kronor.

Enligt riksstaterna för åren 1920 och 1921 har maltskatten beräknats till respektive 1,800,000 och 6,000,000 kronor.

Det synes vara ganska sannolikt, att under de närmaste åren någon tillverkning av maldrycker av klass III icke kommer att påbörjas. Med hänsyn härtill och då för tillverkning av maldrycker av

klass III åtgår större mängd malt än för tillverkning av samma kvantitet andra maltdrycker, kan det antagas, att av denna orsak någon väsentligare höjning av maltskattens influtna belopp icke kommer att ske. Å andra sidan kan det antagas, att maltskatten för framtiden icke kommer att vara underkastad någon — i varje fall mera avsevärd — sänkning, enär, enligt var erfarenheterna under år 1920 giva vid handen, allmänheten i stor utsträckning övergått till att förtära maltdrycker av klass II — de enda skattepliktiga maltdrycker, som för närvarande tillverkas, och denna förbrukning torde icke komma att i någon mera märkbar grad minskas.

På grund av nu angivna omständigheter synes man med största sannolikhet kunna räkna med att maltskatten under åren 1921 och 1922 kommer att inflyta med ungefär samma belopp som under innevarande år (1920) eller omkring 4,400,000 kronor.»

I överensstämmelse med vad kontrollstyrelsen sålunda beräknat har i enlighet med statskontorets förslag denna titel av Kungl. Maj:t i förslaget till riksstat för år 1922 uppförts med 4,400,000 kronor. *Statsverkspropositionen.*

Utskottet har inhämtat, att maltskatten inbragt netto under år 1920 4,353,222 kronor 10 öre och under januari—april 1921 brutto 1,499,746 kronor 30 öre. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att maltskatten måtte för år
1922 beräknas till..... kronor 4,400,000.

13:o.

Omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker.

För att täcka den brist, som beräknades komma att uppstå i 1921 års riksstat, föreslog bevillningsutskottet vid 1920 års riksdag upptagande av omsättningsskatt och utskänkningskatt å spritdrycker. Sedan förslaget bifallits av riksdagen och godkänts av Kungl. Maj:t, utfärdades den 22 juni 1920 förordning i ämnet (Svensk författningssamling nr 330).

Enligt denna förordning utgår omsättningsskatten, som skall erläggas för spritdrycker, som här i riket försäljas, och som enligt när-

mare angivna bestämmelser upptages vid rusdrycksförsäljningsbolagens inköp av spritdrycker, med 25 procent av det belopp, för vilket bolagen inköpa sådana drycker. Utskänkningsskatten åter, som erlægges för spritdrycker, vilka utskänkas, utgår med 2 kronor för varje liter och upptages vid utskänkningen, dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtit rättighet till utskänkning, skatten skall betalas vid dennes inköp av spritdrycker för rörelsen, såsom om utskänkningen då ägde rum. Förordningen trädde i kraft den 1 juli 1920 samt gäller intill utgången av år 1921.

Statskontoret.

Rörande denna inkomsttitel har statskontoret från kontrollstyrelsen erhållit följande uttalande:

»Omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker, som skall upptagas från och med den 1 juli 1920 till och med utgången av år 1921, har beräknats inbringa under

år 1920	kronor 20,000,000
» 1921	» 41,000,000.

Enligt kontrollstyrelsen tillhandakomna uppgifter har denna skatt under nedan angivna månader av innevarande år (1920) givit följande belopp nämligen:

under juli	månad	kronor 3,534,453
» augusti	»	» 3,481,895
» september	»	» 3,649,114

eller sammanlagt för årets tredje kvartal 10,665,462 kronor. Även om en viss tendens redan börjat framträda till minskning av spritdrycks-konsumtionen, torde man emellertid, enär under december månad i allmänhet större kvantiteter pläga inköpas än under någon av årets övriga månader, kunna beräkna, att omsättnings- och utskänknings-skatten under årets sista kvartal kommer att upptagas till ungefär samma belopp, som under tredje kvartalet. Omsättnings- och utskänknings-skatten skulle därför under år 1920 komma att upptagas med omkring 21,800,000 kronor. Då emellertid skatten inbetalas till statsverket månaden efter den, under vilken den upptagits, (under juli månad upptagen skatt inbetalas under augusti o. s. v samt under december månad 1920 upptagen skatt inbetalas under januari månad 1921) måste man för att erhålla den inbetalda skattens belopp frånräkna vad som upptages under december månad. På grund härav kan omsättnings- och utskänkningsskatten beräknas komma att under år 1920 inbetalas till statsverket med allenast omkring 17,500,000 kronor.

Vad därefter inkomsterna av omsättnings- och utskänkningskatten under år 1921 beträffar, föreligger *ännu* enligt kontrollstyrelsens mening icke någon anledning att rubba den beräkning, som bevillningsutskottet vid 1920 års riksdag uppgjorde; i varje fall saknas ännu utgångspunkter för att revidera ifrågavarande beräkning. Såsom erinrats i P. M. angående statsverkets inkomster av brännvinstillverkningsskatten torde en nedgång av rusdrycksförsäljningen vara sannolik, varvid nedgången särskilt skulle komma att drabba de dyrare spritdryckerna, enär den konsumerande allmänheten på grund av den inträdda lågkonjunkturen sannolikt skulle övergå till billigare spritdrycker. Då emellertid omsättningsskatten utgår med 25 procent å varornas pris, är det tydligt, att, om varornas värde minskas, därmed också skatten kommer att nedgå. Några som helst beräkningar kunna emellertid icke för närvarande göras beträffande de sannolika belopp, med vilka ifrågavarande skatt kommer att inflyta.

För år 1922 har upptagande av omsättnings- och utskänknings-skatt icke beslutats. Emellertid kommer att under januari månad 1922 inflyta den skatt, som upptages under december månad 1921. Beloppet härav kan beräknas till 3,500,000 kronor.»

Efter återgivande av detta uttalande har statskontoret för egen del förklarat sig icke kunna i sin förslagsberäkning medtaga denna skattetitel, då frågan om dess upptagande jämväl under år 1922 först under 1921 års riksdag komme att avgöras.

I sitt yttrande till statsrådsprotokollet den 7 januari 1921 anför chefen för finansdepartementet härom bland annat följande: *Departements-
chefen.*

»Vid det sökande efter ökade skattekällor, som varit nödigt, har det legat nära till hands att beakta den omsättnings- och utskänknings-skatt å spritdrycker, som enligt beslut av 1920 års riksdag utgår från och med den 1 juli 1920 till och med slutet av år 1921. En liknande skatt torde böra beräknas också för år 1922, och anser jag, att intäkterna av densamma böra kunna uppskattas till samma belopp som för år 1921 eller till 41 miljoner.»

I förslaget till riksstat för år 1922 har denna skatt i enlighet med departementschefens ovan intagna anförande upptagits med berörda *Statsverks-
propositionen.* belopp, 41,000,000 kronor.

I sitt anförande till det vid propositionen nr 368 fogade statsråds-protokollet har chefen för finansdepartementet, efter erinran att i den *Prop. 368.*

promemoria, som här ovan under 10:o intagits, lämnats den upplysningen att förevarande skatt under de tre första månaderna av år 1921 inbetalts med i runt tal 8.9 miljoner, vadan skatttiteln, under förutsättning att under de följande kvartalen inbetaltes lika mycket, under året skulle giva en inkomst av 35.6 miljoner, vidare anført:

»Emellertid torde man, enligt vad i promemorian göres gällande, för att vara på den säkra sidan få räkna med en något lägre avkastning. Därest icke den nu rådande depressionen skulle komma att mer avsevärt skärpas, borde man kunna räkna med en säker inkomst av 32 miljoner under innevarande år, vilket belopp, under förutsättning att förhållandena icke alltför mycket förändrades, borde kunna påräknas även under år 1922.

Ehuru, om man utgår från omsättningsskattens och utskänkningskattens avkastning under första kvartalet av innevarande år, de verkställda beräkningarna synas hava uppgjorts med måhända väl långt driven varsamhet, vill jag dock icke frångå desamma, utan anser mig böra räkna med en från 41 miljoner till 32 miljoner minskad avkastning å skatten i fråga. Emellertid anhåller jag att senare få återkomma till denna skatttitel.»

Sedermera konstaterade emellertid departementschefen, att i riksstatsförslaget en brist föreläge på inalles omkring 30 miljoner kronor, och anförde departementschefen, att han vid vägande av olika möjligheter för uppbringande av medel till bristens täckande, stannat för att förorda en höjning av omsättnings- och utskänkningsskatten å spritdrycker; och anmärkte departementschefen, att en höjning av omsättningsskatten, som för närvarande utginge med 25 procent av det belopp, för vilket rusdrycksförsäljningsbolag inköper spritdrycker, till 50 procent och av utskänkningsskatten från 2 kronor till 4 kronor för varje liter skulle tillföra statskassan ungefär det för budgettäckningen behövlige fyllnadsbeloppet.

Prop. 369.

I sitt anförande till det vid ovan omförmälda proposition nr 369 fogade statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet, efter erinran om frågans behandling vid 1920 års riksdag och innehållet i gällande förordning ävensom om vad han i sitt berörda anförande till det vid propositionen nr 368 fogade statsrådsprotokollet härom vidare anført:

»Till ytterligare motivering för min beräkning, att den ifrågasatta skatteförhöjningen under år 1922 skall komma att inbringa 30 miljoner kronor, ber jag att här få tillägga följande. Jämlikt de inom kontrollstyrelsen utförda reviderade uppskattningar, som jag förut omförmäلت och

till vilka jag anslutit mig, skulle omsättnings- och utskänkningsskatten enligt nu gällande grunder komma att under år 1922 lämna en avkastning av 32 miljoner kronor. Då mitt förslag innebär en fördubbling av skattesatsen, borde rent matematiskt förhöjningen tillföra statsverket en merinkomst av samma belopp. Att jag dock stannat vid allenast 30 miljoner kronor, har berott på att jag ansett mig böra räkna med att den prisfördyring, som måste bli följd av skatteförhöjningen, kommer att medföra någon minskning i konsumtionen. Å andra sidan förefaller mig den av mig kalkylerade reduktionen av 2 miljoner kronor vara uppskattad med nödig försiktighet, helst som, på sätt jag förut påpekat, de inom kontrollstyrelsen utförda, till grund för ifrågavarande kalkyler liggande beräkningarna, enligt vilka skatten under förutsättning av de nuvarande grundernas bibehållande skulle lämna en från 41 miljoner till 32 miljoner kronor minskad avkastning, synas verkställda med stor varsamhet.

Jag har redan angivit, att jag tänkt mig, att den ifrågasatta höjningen av omsättningsskatten och utskänkningsskatten skall träda i kraft redan den 1 juli 1921. Enligt de av mig i det föregående tillämpade beräkningsgrunderna skulle under nämnda förutsättning skatten för innevarande år komma att inbringa, under första halvåret 16 miljoner kronor och under det senare halvåret 31 miljoner kronor eller sålunda under hela året 47 miljoner kronor.

I detta sammanhang torde böra påpekas, att en ökning av omsättningsskatten, på sätt av mig föreslagits, synes komma att under förutsättning av nu gällande partipris och grunder för detaljprisberäkningen innebära följande höjningar i detaljprisen å här angivna varor:

V a r u s l a g	A. B. Stock- holmssyste- mets nu- varande pris kr. per liter	Pris under förutsättning av 50 % omsättnings- skatt kr. per liter	Ökning kr. per liter
Renat potatisbrännvin	3.60	4.15	0.55
Akvavit	4.80	5.60	0.80
Eau de vie*	5.70	6.65	0.95
» » »***	8.70	10.15	1.45
Cederlunds punsch, söt	6.—	7.—	1.—
Grönstedts » , blå	7.40	8.60	1.20

Vad angår detaljbestämmelserna i nu gällande förordning rörande omsättningsskatten och utskänkningsskatten hava så vitt mig bekant några erinringar mot desamma ej förekommit. Den nya förordningen i ämnet torde följaktligen, med iakttagande av de ändringar, som föranledas av de förhöjda skattesatserna, och av en i samband därmed vidtagen jämkning beträffande de belopp, som enligt 11 § 2 mom. må i vissa fall utmätas, kunna avfattas i huvudsaklig överensstämmelse med den föregående förordningen. Genom en särskild övergångsbestämmelse torde böra sörjas för att den, till vilken rusdrycksförsäljningsbolag överlåtit rättighet till utskänkning av spritdrycker, förpliktas att erlägga utskänkningsskatt för sitt lager av dylika drycker vid tiden för förordningens ikraftträdande, dock med rätt för honom att därvid avräkna vad han med tillämpning av förut gällande bestämmelser i sådan skatt erlagt för samma lager.

Då riksdagen år 1920 biföll förslaget om omsättningsskatt och utskänkningsskatt å spritdrycker, beslöts tillika, att, utan hinder av stadgandet i sista stycket av 1 § i gällande förordning angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, de genom de beslutade skatterna inflytande medlen icke skulle läggas till nämnda fond. Genom proposition nr 59 till den nu församlade riksdagen har Kungl. Maj:t föreslagit, bland annat, den ändring av förordningen angående statsverkets fond av rusdrycksmedel, att sista stycket av 1 § måtte bortfalla. I händelse av riksdagens bifall härtill erfordras i år icke något beslut av innehåll, att avkastningen av omsättningsskatten och utskänkningsskatten å spritdrycker icke skall tillföras ifrågavarande fond.»

Utskottet.

Utskottet, som funnit sig böra biträda föredragande departementschefens uppfattning, att den beräknade budgetbristen bör täckas genom en fördubbling av omsättnings- och utskänkningsskatten, hemställer alltså

A) att riksdagen måtte, med bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 369 med förslag till förordning angående dels en omsättnings- dels en utskänkningsskatt å spritdrycker, antaga följande förslag till

Förordning

angående dels en omsättnings- dels en utskänkningskatt
å spritdrycker.

Häri genom förordnas som följer:

Omsättningsskatt.

1 §.

För spritdrycker, som försäljas här i riket, skall, i den utsträckning här nedan sägs, till staten erläggas en avgift, benämnd omsättningsskatt.

2 §.

Omsättningsskatten upptages vid rusdrycksförsäljningsbolagens inköp av spritdrycker och utgår med 50 procent av det belopp, för vilket bolagen inköpa sådana drycker.

Rusdrycksförsäljningsbolagen äga att efter grunder, som av kontrollstyrelsen fastställas, vid försäljningen av spritdryckerna göra sig betäckta för omsättningsskatten.

3 §.

I fråga om omsättningsskattens inlevererande till statsverket skall följande gälla:

Då rusdrycksförsäljningsbolags inköp av spritdrycker sker genom den av kontrollstyrelsen tillsatta pris- och inköpsnämnden, skall bolaget vid spritdryckernas likviderande till oförmälda nämnd erlægga å köpeskillingen belöpande omsättningsskatt.

Vid inköp av spritdrycker annorledes än genom berörda nämnd skall rusdrycksförsäljningsbolag senast den femtonde dagen i månaden näst efter den, under

vilken inköpet ägt rum, till nämnden avlämna av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt uppgift rörande köpeskillingen, däri inberäknad tull- och fraktkostnad, ävensom erläggas därå belöpande omsättningsskatt.

Pris- och inköpsnämnden åligger att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giro-räkning i riksbanken insätta under nästföregående månad influtna omsättningsskattebelopp.

Utskänkningsskatt.

4 §.

För spritdrycker, vilka utskänkas, skall upptagas en särskild avgift, benämnd utskänkningsskatt.

5 §.

Utskänkningsskatt utgår med 4 kronor för varje liter.

6 §.

Utskänkningsskatten upptages vid utskänkningen, dock att, där rusdrycksförsäljningsbolag till annan överlåtit rättighet till utskänkning, skatten skall erläggas vid dennes inköp av spritdrycker för rörelsen, såsom om utskänkningen då ägde rum.

7 §.

För utskänkningsskatt ansvarar vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag.

8 §.

Rusdrycksförsäljningsbolag åligger
dels att senast den femtonde dagen i varje månad å statsverkets giroräkning i riksbanken insätta utskänkningsskatt för den myckenhet spritdrycker, som från bolaget under nästföregående månad utskänkts eller försålts till den, till vilken bolaget upplåtit utskänkingsrättighet,

dels ock att senast den tjugonde dagen i varje månad till kontrollstyrelsen avlämna — jämte bevis om berörda insättning — av bolagets styrelse på heder och samvete bestyrkt, specificerad uppgift rörande omfattningen av berörda utskänkning och försäljning.

9 §.

Kontrollstyrelsen äger meddela närmare föreskrifter och anvisningar rörande sättet för utskänkningsskattens uppbärande och redovisande.

Gemensamma bestämmelser.

10 §.

Kontrollstyrelsen åligger att före utgången av varje månad till statskontoret avlämna uppgift å de under nästföregående månad influtna omsättnings- och utskänkningsskattemedel.

11 §.

1 mom. Den, som i uppgift, varom i 3 § sägs, upptager lägre köpeskilling än den verkliga, så ock den, som i uppgift, varom i 8 § förmåles, upptager mindre myckenhet än som försåls, straffes med böter från och med ettusen till och med tiotusen kronor eller med fängelse. Den skyldige vare tillika pliktig att erlægga felande omsättnings- eller utskänknings-skatt.

2 mom. Underlåter någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift, som i 3 § omförmåles, eller avlämna sådan uppgift eller sådant bevis, varom i 8 § sägs, böte tio kronor för varje dag, uppgiften eller beviset utebliver; och äger kontrollstyrelsen därjämte genom lämpliga viten tillhålla den försumlige att uppfylla sin skyldighet. Där omsättningsskatt ej inom stadgad tid av rusdrycksförsäljningsbolag inbetalas, må sådan skatt utmätas med 50 procent av det belopp, varå kontrollstyrelsen på grund av verkställd

undersökning fastställer skatt hava bort erläggas. Likaledes må, där stadgad insättning av utskänknings-skatt ej skett före utgången av månaden näst efter den, under vilken den myckenhet, för vilken skatten utgått, blivit försäld, sådan skatt utmätas till ett belopp motsvarande 4 kronor för varje liter av den myckenhet spritdrycker, som kontrollstyrelsen efter verkställd undersökning fastställer hava försålts.

12 §.

Förseelse mot föreskrifterna i denna förordning åtalas vid allmän domstol.

Böter och viten, som enligt denna förordning ådömas, tillfalla kronan.

Saknas tillgång till deras fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmän strafflag.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1921, från och med vilken dag förordningen den 22 juni 1920 (nr 330) angående dels en omsättnings- dels en utskänkningsskatt å spritdrycker skall upphöra att äga giltighet, samt gäller intill utgången av år 1922.

Härvid skall dock iakttagas:

Den, till vilken rusdrycksförsäljningsbolag överlätit rättighet till utskänkning av spritdrycker, är skyldig att erlægga utskänkningsskatt för sitt lager av dylika drycker vid tiden för förordningens ikraftträdande, dock med rätt för honom att därvid avräkna vad han med tillämpning av förut gällande bestämmelser i sådan skatt erlagt för samma lager; och åligger det honom att *dels* samma dag förordningen träder i kraft till vederbörande rusdrycksförsäljningsbolag avlämna på heder och samvete avgiven, specificerad uppgift angående berörda lager, *dels ock* före den 15 juli 1921 erlægga därå belöpande, ännu ej erlagd utskänkningsskatt till bolaget, som har att senast den 15 i nästpåföljande månad uti den i 8 § an-

givna ordning inleverera beloppet till statsverket. Upp-
tager någon mot bättre vetande i uppgift, varom nu
är sagt, mindre myckenhet än han vid tiden för för-
ordningens ikraftträdande innehar, eller underlåter
någon att inom föreskriven tid avlämna sådan uppgift
eller erlægga stadgad utskänknings-skatt för sitt lager
av spritdrycker vid tiden för förordningens ikraft-
trädande, vare i tillämpliga delar lag som i 11 § för
motsvarande fall sägs.

Här avsedd innehavare av utskänkingsrättighet,
vilken vid utgången av förordningens giltighetstid
innehar lager av spritdrycker, äger, därest han nästa
helgfria dag till vederbörande rusdrycksförsäljnings-
bolag angående berörda lager avlämnar sådan uppgift,
varom ovan sagts, att återbekomma därför erlagd ut-
skänknings-skatt. Upptager någon mot bättre vetande
i oförmälda uppgift större myckenhet, än han vid
tiden för utgången av förordningens giltighetstid inne-
hade, straffes som i 11 § 1 mom. första punkten sägs.

B) att riksdagen måtte bland inkomsterna å 1922
års riksstat uppföra omsättningsskatt och utskänkings-
skatt å spritdrycker med kronor 62,000,000.

I Kungl. Maj:ts förslag till riksstat för år 1922 liksom i proposi-
tionen nr 368 äro bevillningarna — utom postbevillningen — tillika
med *mantalspenningar* och *prästerskapets till statsverket indragna tionde*
uppförda under rubrikerna »A. Egentliga statsinkomster. I. Skatter.»
Under förutsättning ej mindre att riksdagen godkänner bevillnings-
utskottets här ovan intagna förslag än även att mantalspenningar och
prästerskapets tionde i riksstaten uppföras med av Kungl. Maj:t före-
slagna belopp, respektive 900,000 och 2,426,100 kronor, komma inkomst-
titlarna under nämnda rubrik »Skatter» i den av riksdagen beslutade
riksstaten att uppföras med följande belopp:

		Kronor.
A. Egentliga statsinkomster.		
I. Skatter:		
1. Mantalspenningar	900,000	
2. Prästerskapets till statsverket indragna tionde	2,426,100	
3. Skatt på inkomst, förmögenhet och rörelse:		
a. Inkomst- och förmögenhetsskatt, <i>bevillning</i> :		
α. Skatt å inkomst och förmögenhet	178,000,000	
β. B-skatt å aktiebolag m. fl....	7,000,000	185,000,000
b. Bevillning av fast egendom samt av inkomst, <i>bevillning</i>	4,600,000	
c. Bevillningsavgifter för särskilda förmåner och rättigheter, <i>bevillning</i>	200,000	
d. Stämpelmedel, <i>bevillning</i>	54,000,000	
e. Lastpenningar, <i>bevillning</i>	500,000	
f. Byggnadsskatt, <i>bevillning</i>	5,500,000	249,800,000
4. Tullar och acciser:		
a. Tullmedel, <i>bevillning</i>	110,000,000	
b. Sockerskatt, <i>bevillning</i>	27,000,000	
c. Tobaksskatt, <i>bevillning</i>	35,000,000	
d. Brännvinstillverkningskatt, <i>bevillning</i>	17,000,000	
e. Rusdrycksförsäljningsmedel, <i>bevillning</i>	30,000,000	
f. Maltskatt, <i>bevillning</i>	4,400,000	51,400,000
g. Omsättningsskatt och utskänkningskatt å spritdrycker, <i>bevillning</i>	62,000,000	285,400,000
		538,526,100

14:0.

Postmedlen.

I sin meranämnda skrivelse den 13 december 1920 har statskontoret *Statskontoret.* till en början återgivit följande av vad generalpoststyrelsen i skrivelse den 13 november 1920 med förslag till beräkning av påräkneligt överskott av postverkets rörelse för år 1922 anfört:

»Den 'normala' frankoteckensuppbörden för år 1919 — d. v. s. det belopp, som återstår, sedan från det influtna totalbeloppet avdragits den summa, som beräknats hänföra sig till portoförhöjningen — har beräknats till 39,000,000 kronor mot 41,200,000 kronor för år 1918. Det reducerade beloppet för år 1920 kan, enligt verkställd överslagsberäkning, antagas komma att uppgå till endast cirka 34,500,000 kronor. Detta tyder på att, i överensstämmelse med den åsikt, som generalpoststyrelsen uttalat i sin skrivelse den 9 mars 1920, man numera med hänsyn till den lågkonjunktur, som efter alla tecken att döma inträtt, vid beräkandet av postverkets inkomster måst bortse från den abnormt stora ökning, som frankoteckensuppbörden utvisat under åren 1915—1918, och utgå från antagandet, att ökningskurvan så att säga kommer att återgå i sitt normala spår, eller, med andra ord, att uppbörden — givetvis alltjämt med bortseende från de belopp, som inflyta på grund av portoförhöjningar — så småningom skall sjunka till den punkt, dit man kommer, om man räknar med en kontinuerlig ökning av frankoteckensuppbörden sedan några år tillbaka. I anslutning härtill utgår sålunda generalpoststyrelsen vid beräkandet av frankoteckensuppbörden för år 1921 från, att den normala frankoteckensuppbörden skulle uppgå till ungefär det belopp, vartill ifrågavarande uppbörd skulle hava stigit, därest densamma kontinuerligt ökats med 5 procent från och med år 1911.»

»Vidkommande år 1922 synes det generalpoststyrelsen omöjligt att bedöma, i vilken mån den nuvarande lågkonjunkturen då kan komma att fortsätta. Generalpoststyrelsen anser tillrädligt att i detta hänseende inskränka sina förhoppningar därtill att ytterligare nedgång i poströrelsen utöver den, som beräknats för år 1921, icke skall förekomma.»

Härefter har statskontoret anfört:

»Från denna utgångspunkt beräknar generalpoststyrelsen sammanlagda inkomsten för år 1922 till 76,100,000 kronor.

Beträffande de beräknade utgifterna anför generalpoststyrelsen följande jämförelsetablå för åren 1920, 1921 och 1922.

	Nu beräk- nade ut- gifter för år 1920	Utgifter för år 1921 enligt för- slag till utgiftsstat	Ökning	Approxi- mativt be- räknade utgifter för år 1922	Ökning
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.
A. Avlöningar m. m.	24 798 000	29 100 000	4 302 000	29 700 000	600 000
B. Pensioner m. m.	668 000	775 000	107 000	830 000	55 000
C. Omkostnader:					
1) Postbefordran	17 048 000	18 875 000	1 827 000	18 900 000	25 000
2) Övriga omkostnader	7 203 000	7 240 000	37 000	7 370 000	130 000
D. Avsättning till förnyelsefond	600 000	810 000	210 000	900 000	90 000
E. Dyrtidstillägg	18 400 000	21 000 000	2 600 000	21 000 000	—
Summa	68 717 000	77 800 000	9 083 000	78 700 000	900 000

Enligt generalpoststyrelsens beräkningar skulle således driftresultatet för år 1922 ställa sig på följande sätt:

Utgifter.....	kronor 78,700,000
Inkomster	» 76,100,000

Brist kronor 2,600,000.

Generalpoststyrelsen anför även, att någon höjning av taxorna torde bli nödvändig, då, enligt vad generalpoststyrelsen nu kan se, någon minskning av utgifterna under vad ovan beräknas icke kan ske. I anledning av detta uttalande vill statskontoret emellertid sätta i fråga, huruvida icke, med hänsyn till postverkets egenskap av affärsdrivande verk, den redan inträffade och för den närmaste framtiden motsedda lågkonjunkturen bör betinga icke blott, såsom i generalpoststyrelsens skrivelse framhållits, en minskning av inkomsterna utan även en begränsning av utgifterna. Om också en sådan utgiftsminskning ej kan antagas leda därtill att, i stället för den av generalpoststyrelsen motsedda bristen för år 1922, ett överskott skulle komma att uppstå, lär den dock åtminstone böra kunna beräknas så stor, att postverkets rörelse under år 1922, även utan ytterligare höjning av taxorna, kan antagas gå jämnt ihop.»

Statskontoret har fördenskull i sitt förslag upptagit såväl utgifter som inkomster till 76,100,000 kronor.

Departements-
chefen.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet för finansärenden den 7 januari 1921 har departementschefen härom anfört:

»I statskontorets inkomstberäkning hava postverkets såväl utgifter som inkomster upptagits till 76.1 miljoner. Enligt generalpoststyrelsens beräkning däremot skulle, med bibehållande av nu gällande postavgifter, utgifterna, som uppskattats till 78.7 miljoner, med 2.6 miljoner komma att överstiga inkomsterna.

Enär den utgiftsminskning, som kan för postverket påräknas såsom en följd av den ifrågasatta förändringen med avseende å beräkningen av dyrtidstilläggen, torde kunna uppskattas till 1.5 miljoner, och med hänsyn till den numera beslutade förhöjningen av postavgifterna för utrikes försändelser anser jag betänklighet ej möta att bibehålla statskontorets beräkning, helst i någon mån ökade inkomster måhända kunna tillföras postverket genom vissa jämkningar beträffande de inrikes postavgifterna, varom pågående utredning emellertid än ej blivit slutförd.»

I statsverkspropositionen hava postverkets bruttoinkomster upptagits till 76,100,000 kronor. *Statsverkspropositionen.*

Sedermera har Kungl. Maj:t genom en den 11 mars 1921 dagtecknad proposition, nr 186, föreslagit riksdagen förhöjning av vissa postavgifter, vilka höjningar beräknats tillföra postverket en ökning i inkomsterna av 4,700,000 kronor per år.

Denna proposition har numera i enlighet med bevillningsutskottets hemställan av riksdagen avslagits.

I sitt anförande till det vid propositionen nr 368 fogade statsrådsprotokollet återoppar chefen för finansdepartementet följande vid propositionen fogade, av generalpostdirektören den 14 maj 1921 avlätna skrivelse med reviderad inkomstberäkning rörande postverket: *Prop. 368.*

»Med anledning av herr statsrådets skrivelse den 10 innevarande maj med anmodan inkomma med kortfattad ny beräkning rörande de påräkneliga driftöverskotten vid postverket under åren 1921 och 1922 får jag vördsamt meddela följande.

Beträffande år 1921.

I skrivelse den 25 februari 1921 i fråga om tillfällig höjning av vissa postavgifter upptog generalpoststyrelsen postverkets inkomster med bibehållande av nu gällande posttaxor till cirka 73 miljoner. Därest Kungl. Maj:ts proposition till innevarande års riksdag, nr 186, angående de förenämnda taxeförhöjningarna vinner riksdagens bifall, beräknas postverket tillföras en på år 1921 belöpande merinkomst av cirka 2.3 miljoner, vadan således postverkets inkomster för året skulle komma att uppgå till omkring 75.3 miljoner. De under tiden efter berörda skrivelser av-

Bihang till riksdagens protokoll 1921. 7 saml. 54 häft. (Nr 63.)

låtande inträdda förhållanden hava icke givit anledning till ändring av denna beräkning.

Uti samma skrivelse upptogs postverkets utgifter till omkring 75.3 miljoner. Under förutsättning att de i Kungl. Maj:ts proposition nr 326 föreslagna förändrade grunder för dyrtidstilläggens beräkning komma att tillämpas, skulle, enligt verkställda överslagsberäkningar, postverkets utgifter för dyrtidstillägg bli minskade med cirka 2.6 miljoner vid en genomsnittlig prisstegringsindex under senare halvåret av 240 och omkring 2.9 miljoner vid ett indextal under samma tid av 235. Utgifterna under året skulle, efter denna reduktion, men i övrigt beräknade på samma sätt som i generalpoststyrelsens förberörda skrivelse av den 25 februari 1921, belöpa sig till 72.7 miljoner respektive 72.4 miljoner. Med denna beräkningsgrund skulle uppstå ett driftöverskott av:

därest de ifrågasatta taxeförhöjningarna icke vidtagas, cirka 0.3 respektive 0.6 miljoner, men,

om taxeförhöjningarna komma till stånd, cirka 2.6 respektive 2.9 miljoner.

Förutom kostnaderna för dyrtidstillägg visa även utgifterna i övrigt någon tendens till nedgång under vad förut beräknats, och uppskattas de besparingar, som möjligen kunna påräknas å övriga anslag, till 1.2 å 1.5 miljoner. Under nuvarande ovissa förhållanden måste man emellertid, å andra sidan, taga i betraktande möjligheten av att, om depressionen i landets näringsliv fortfar och kanske än ytterligare förvärras, därav givetvis följer, att postverkets inkomster kunna komma att tilläventyrs nog så avsevärt understiga det beräknade beloppet. Jag anser därför försiktigheten bjuda att icke för närvarande taga hänsyn till dessa sistnämnda, eventuella besparingar, utan betrakta desamma såsom en nödvändig marginal mot oförutsedda inkomstminskningar.

Beträffande år 1922.

I fråga om inkomsterna för detta år har jag ansett mig böra utgå ifrån, att tillräcklig anledning icke för närvarande förefinnes att göra ändring uti de i skrivelsen den 25 februari 1921 framlagda kalkyler, enligt vilka inkomsterna beräknades till omkring 73 miljoner, om de under år 1920 vidtagna portoförhöjningarna oförändrade tillämpades även under år 1922, och till 77.7 miljoner, därest därutöver de ifrågasatta jämkningarna i vissa postavgifter genomfördes. Det må dock påpekas, att, ehuru väl inkomsterna för åren 1921 och 1922 — bortsett från de sistnämnda portoändringarna — äro upptagna till lika höga belopp, 1922 års inkomstsumma likväl innebär en beräknad ökning av posttrafiken under sistnämnda år. I 1921 års inkomstsumma ingå nämligen omkring 3 miljoner utgörande ersättning från utlandet för transitbefordran av post under krigsåren. Någon motsvarande summa är icke att påräkna för år 1922. Skulle vidare depressionen utsträckas över år 1922 och kanske därunder än ytterligare förvärras, torde man hava att räkna med nog så avsevärda reduktioner av de beräknade inkomsterna.

Vad utgifterna för år 1922 beträffar äro dessa i riksstaten upptagna till 76.1 miljoner och uti generalpoststyrelsens meranämnda skrivelse den 25 februari till 75.5 miljoner. Dyrtidstilläggets sänkning enligt ovan angivna grunder beräknas innebära en besparing i de sist kalkylerade utgifterna med 5.8 miljoner vid en genomsnittlig prisstegringsindex under året av 230 och 6.8 miljoner, om indextalet utgör 220. Härvid anser jag mig böra framhålla, att de här ovan framlagda beräkningarna rörande utgifter för dyrtidstillägg icke kunnat på den korta tid, som

för ändamålet stått till buds, utföras genom detaljerade beräkningar, utan äro beloppen approximerade med oförändrad personalstyrka som utgångspunkt. Utgifterna antagas alltså komma att uppgå till 69.7 miljoner med ett indextal av 230 och 68.7 miljoner med en prisstegringsindex av 220.

Även för år 1922 torde besparing i andra utgifter än för dyrtidstillägg möjligen kunna beräknas äga rum med ungefärligen lika höga belopp, som nyss angivits för år 1921 eller 1.2 à 1.5 miljoner, men av skäl, som ovan angivits, är beträffande år 1922 sannolikheten av att de uppgjorda inkomstberäkningarna skola visa sig tillförlitliga än svårare att förutse än för år 1921. Härtill kommer att utgifterna för år 1922 givetvis också äro svårare att överblicka än för år 1921.

Med utgångspunkt från de ovan angivna besparingarna å utgifterna för dyrtidstillägg och under antagande vidare att de kalkyler, som uppgjorts rörande inkomsterna och utgifterna i övrigt, komma att i verkligheten visa sig, i stort sett, hålla streck, skulle man för år 1922 hava att räkna med följande överskott å postverkets rörelse, nämligen:

om taxeförhöjningarna icke vidtagas, cirka 3.3 respektive 4.3 miljoner, men, om taxeförhöjningarna komma till stånd, cirka 8 respektive 9 miljoner.

Jag tillåter mig slutligen ännu en gång betona vanskligheten av att under nu rådande ovissa förhållanden uppgöra fullt tillförlitliga kalkyler. Enligt min mening torde man hava anledning ställa sig synnerligen tveksam, huruvida så stora inkomstbelopp som de, med vilka man kalkylerat, verkligen äro möjliga att uppnå.»

Chefen för finansdepartementet har härom för egen del anfört:

»Postverkets såväl utgifter som inkomster under år 1922 hava i statsverkspropositionen uppförts med 76.1 miljoner.

I den skrivelse från generalpoststyrelsen med reviderade inkomstberäkningar, som jag emottagit — — — uppskattas inkomsterna för nämnda år till omkring 73 miljoner, förutsatt att de under år 1920 vidtagna portoförhöjningarna oförändrade tillämpas under år 1922, och till 77.7 miljoner, därest därutöver de i proposition nr 186 till nu pågående riksdag föreslagna jämkningarna i vissa postavgifter bliva genomförda. Utgifterna åter antagas komma att uppgå till 69.7 miljoner, om vid dyrtidstilläggens beräkning ett indextal av 230 lägges till grund, samt till 68.7 miljoner i händelse av en index av 220, i båda fallen under förutsättning att man utgår från de av Kungl. Maj:t föreslagna grunderna för dyrtidstilläggen.

Vid mina kalkyler har jag räknat med att de genom nyssnämnda proposition nr 186 föreslagna förhöjningarna i vissa postavgifter bliva gällande under år 1922. Då jag tillika i anslutning till beräkningarna i proposition nr 363 angående kostnaderna för dyrtidstilläggens finansiering förutsätter en indexställning under sagda år av 230, får jag föreslå, att i riksstatförslaget postverkets inkomster uppföras med 77.7 miljoner och dess utgifter med 69.7 miljoner, samt att förty ett driftöverskott av 8 miljoner upptages.»

Prop. 368.

I propositionen nr 368 hava i enlighet med vad departementschefen föreslagit postverkets inkomster under år 1922 uppförts med 77.7 miljoner och dess utgifter med 69.7 miljoner kronor.

Utskottet.

Under den förutsättning som numera inträtt, nämligen att några ytterligare förhöjningar av gällande posttaxor icke nu företagas, har generalpostdirektören i ovan intagna promemoria beräknat, att postverkets rörelse skulle under år 1922 komma att giva ett överskott å 3,300,000 kronor.

Bevillningsutskottet har ansett sig böra räkna med ett nedåt avjämnat belopp av 3,000,000 kronor och hemställer följaktligen,

att postverkets bruttoinkomster måtte för år 1922
beräknas till..... kronor 72,700,000.

Stockholm den 15 juni 1921.

På bevillningsutskottets vägnar:

ERIK RÖING.

Reservationer:

vid punkten 1:o A):

av herr *Rosén*, som anfört:

»1913 års riksdag beslöt, att bl. a. staten skulle frigöras från ekonomiskt beroende av rusdrycksmedlen. 1914 års B-riksdag beslöt att införa statsmonopol på tobakstillverkningen uteslutande i syfte att utnyttja tobaken som skattekälla för täckande av eventuellt uppkommande budgetbrister, närmast i anledning av pensionsförsäkringen.

De senaste årens riksdagar hava genom beslut om spritaccis eller omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker ökat statens beroende av rusdrycksmedlen, varemot den såsom skattekälla införda tobaksskatten icke utnyttjats i den utsträckning som är lämplig och möjlig. Medan statens inkomst av brännvinet är mångdubbelt större än denna varas produktionskostnad, utgör inkomsten av tobaken blott en bråkdel av kostnaden för dessa varors framställning.

Jag anförde vid fjolårets utskottsbetänkande angående beräkning av bevillningarna reservation mot förslaget att införa en — naturligtvis — »provisorisk» omsättnings- och utskänkningskatt å spritdrycker, och jag måste göra det även nu, då utskottet tillstyrker Kungl. Maj:ts förslag att fördubbla denna skatt, ett förslag som ökar statens beroende av sprithanteringen, ett beroende från vilket staten skulle frigöras.

Under nu rådande omfattande arbetslöshet kommer den ifrågasatta spritskatten att i hög grad förvärra nöden och eländet i alla de hem, vilkas försörjare använda en del av sina ofta obetydliga inkomster till inköp av spritdrycker. Lämpligare och framförallt rättvisare än att låta den fattige såväl som den rike lämna lika stort bidrag till statskassan för varje liter sprit hade det enligt min mening varit att, då annan utväg nu ej står till buds, av de förmögna uttaga någon del av det erforderliga beloppet genom en extra beskattning av dem som äga en förmögenhet överstigande 20,000 kronor, att utgå progressivt. Jag har därför inom utskottet yrkat bifall till den av herr Sköld väckta motio-

nen, II:101, om extra förmögenhetsskatt. Denna skatt beräknas inbringa 25 miljoner kronor.

Det felande beloppet borde enligt min mening hava anskaffats genom höjning av tobaksskatten från 1 juli i år med i medeltal 50 procent av nu utgående skattesatser. Då emellertid erforderlig utredning för framläggande av förslag därom icke kunnat av mig åvägbringas, nödgas jag, ehuru jag i allt vidhåller min uppfattning om olämpligheten jämväl av den redan nu utgående omsättningsskatten, begränsa mig till att yrka avslag på förslaget om fördubbling av skatten ifråga.

Jag hemställer alltså vid denna punkt,

att riksdagen, i anledning av herr Skölds motion, II:101, måtte antaga följande

Förordning om extra förmögenhetsskatt.

1 §.

Extra förmögenhetsskatt utgöres under år 1922 med de undantag, som i 2 § stadgas, för varje till inkomst- och förmögenhetsskatt år 1921 taxerad förmögenhet, som överstiger tjugutusen kronor.

Den taxerade förmögenheten utföres i jämna hundratal kronor, så att överskjutande belopp, som icke uppgår till fullt hundratal kronor, bortfaller.

Hava makar enligt 25 § i inkomst- och förmögenhetsskatteförordningen blivit särskilt taxerade till inkomst- och förmögenhetsskatt, skall extra förmögenhetsskatten påföras vardera maken efter förhållandet mellan dennes taxerade förmögenhet och summan av de för båda makarna taxerade förmögenhetsbeloppen.

2 §.

Från extra förmögenhetsskatt frikallas:

a) föreningar och samfund, vilkas medlemmar icke på grund av medlemskapet äga del i föreningens eller samfundets förmögenhet, ägare av för gemensamt behov avsatta s. k. besparingsskogar, häradsallmän-

ningar och andra likartade samfälligheter, som förvaltas självständigt för delägarnas gemensamma räkning, ävensom stiftelser;

b) medlem av konungahuset.

Olönad svensk konsul är skattskyldig allenast för förmögenhet, som är här i riket nedlagd.

3 §.

Extra förmögenhetsskattens grundbelopp utgör för den del av den till extra förmögenhetsskatt beskattningsbara förmögenhet som överstiger

20,000	men icke	50,000	kronor	0.1	procent,
50,000	»	»	100,000	»	0.2
100,000	»	»	200,000	»	0.3
200,000	»	»	500,000	»	0.4
500,000	»	»	1,000,000	»	0.5
1,000,000	»	»	2,000,000	»	0.6
2,000,000	»	»	5,000,000	»	0.7
5,000,000	—			»	0.8

4 §.

Taxeringen till extra förmögenhetsskatt verkställs i den kommun, där skattskyldig taxeras till inkomst och förmögenhetsskatt, i samband med taxeringen till dylik skatt.

5 §.

I samband med fastställandet av inkomstberäkningarna vid 1921 års riksdag bestämmes den för alla skattskyldiga enhetliga procent av de i 3 § omfördälda grundbeloppen, med vilken extra förmögenhetsskatt skall utgå år 1922.

6 §.

Till ledning vid tillämpning av bestämmelserna i denna förordning utfärdar Konungen erforderliga tabeller.»

av herr *Sköld*; samt

vid *punkten 13:o*:

av herr *Rosén*, som yrkat,

att riksdagen måtte, med avslag å Kungl. Maj:ts proposition nr 369, i vad den avser år 1922, besluta, att förordningen den 22 juni 1920 (nr 330) angående dels en omsättnings- dels en utskänkningskatt å spritdrycker skall äga fortsatt tillämpning till utgången av år 1922.